Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2016 m. lapkričio 11 d., penktadienis

Nr. 36 (1188) | Kaina 0,90 Eur

Dailė | **M**uzika | **T**eatras | **K**inas | **F**otografija

4
Jono Vaitkaus „Apreiškimas Marijai“ Nacionaliniame dramos teatre

5
„Nowy“ teatro spektaklis „Vienas gestas“

6
Paroda „Traukiniai-eksponatai-žmonės“ Geležinkelių muziejuje

7
Eglės Grėbliauskaitės grindys „Titanikui“

8
Mia Hansen-Løve apie filmą „Ateitis“

9
Algio Griškevičiaus „Suspenduota realybė“

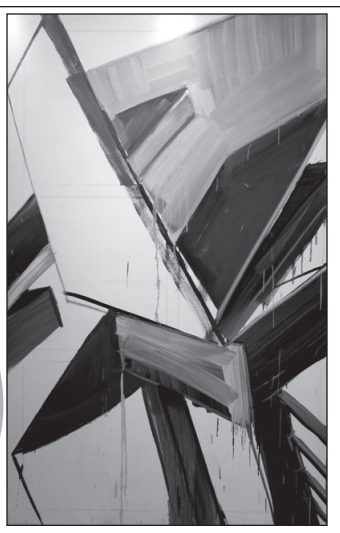

Simona Merijauskaitė, „Plieno konstrukcija. Geležinkelis“. 2016 m.

L. Mikučionytės nuotr.

Violeta Urmana ir dirigentas Modestas Pitrėnas

D. Matvejevo nuotr.

Violeta Urmana – Menininkė taikai

Iškilmingas labdaros koncertas Lietuvos įstojimo į UNESCO 25-mečiui

Živilė Ramoškaitė

UNESCO – Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, į kurią Lietuva įstojo 1991 m. spalio 7 d., taigi prieš 25 metus. Lietuvoje ši organizacija labiausiai žinoma kaip globojanti paveldą. Kultūringi piliečiai žino, kad nemažai Lietuvos kultūros, gamtos ir dokumentinio paveldo saugotinų vertybių yra įrašytos į UNESCO sąrašus. Dažniausiai minimas Vilniaus senamiestis, Kuršių nerija, sutartinės, bet visų dabar jau dešimties, spėju, daug kas gali ir neatsiminti. Naudojuosi proga juos išvardyti, juolab kad galiu remtis informacija, pateikta dailiame lankstinuke, kurį išleido generalinės sekretorės Astos Junevičienės vadovaujama Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija ir Užsienio reikalų ministerija. Tai Vilniaus istorinis centras, Kernavės archeologinė vietovė, Kuršių nerija, Struvės geodezinis lankas (jis tęsiasi per dešimt valstybių nuo Šiaurės Norvegijos iki Izmailo Ukrainoje ir yra bendra dešimties šalių vertybė), Kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje, Sutartinės – lietuvių polifoninės dainos, Dainų ir šokių švenčių tradicija Baltijos valstybėse, Žuvinto biosferos rezervatas, Baltijos kelias, Radvilų archyvų ir Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija.

Tačiau UNESCO globoja ne tik paveldą, ji, pasak Lietuvos ambasadoriaus prie UNESCO Arūno Gelūno, yra taikos siekianti organizacija. Šį pavasarį Violeta Urmana tapo šios organizacijos Menininke taikai. Toks vardas suteikiamas pasaulyje pripažintoms asmenybėms, savo įtaka ir autoritetu garsinančioms UNESCO veiklą. Ne visi šį garbingą titulą turintys menininkai vienodai aktyvūs. V. Urmana nedelsdama ėmė ieškoti galimybių veikti, tad nusprendė surengti labdaringą koncertą ir prisidėti prie organizacijos vykdomo švietimo darbo, konkrečiai prie mergaičių švietimo Afrikos šalyse programų. Lietuva, ilgą laiką buvusi UNESCO paramos gavėja, jau yra tapusi paramos teikėja ir lygiaverte partnere. Šią partnerystę ryškiai demonstruoja ir spalio 30 d. įvykęs labdaros koncertas, skirtas Lietuvos įstojimo į UNESCO 25-mečiui, surengtas Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato

Nukelta į 2 psl.

Violeta Urmana – Menininkė taikai

Atkelta iš 1 psl.

ir Nacionalinės filharmonijos pastangomis. Visi su Violeta Urmana pasirodę muzikantai – dainininkės vyras, žinomas italų tenoras Alfredo Nigro, Nacionalinis simfoninis orkestras ir koncertą dirigavęs maestro Modestas Pitrėnas – koncertavo be atlygio.

Kiekvienas visada laukiamos Lietuvoje solistės pasirodymas tampa ilgam įsimenančiu meniniu įvykiu. Ne išimtis ir šis koncertas. Maža to, jis prilygo muzikinei viršukalnei, į kurią reikėtų orientuotis visiems, savo gyvenimą susiejusiems su muzika. V. Urmana be papildomų žodžių, vien tik atliekama muzika patvirtino, kad, nepaisant šiuolaikinėse pasaulio scenose vis labiau įsismarkaujančio populizmo, menas be kompromisų tebėra gyvas. Jis savo pozicijų neužleidžia, jis nepalaužiamas. Ypač svarbu apie tai paliudyti muziką mėgstančiai publikai ir Lietuvos muzikantams, įvairių populiarių žiniasklaidos priemonių nuolat ironizuojamiems, erzinamiems, mokomiems keistis, tai yra infantilėti, linksmintis ir nesukti galvos dėl kažkokių rimtų dalykų.

V. Urmana dėmesingai rinkosi programą ir, žinodama lietuvių publikos lūkesčius, stengėsi nesikartoti, padainuoti tai, ko dar negirdėjome. Taip programoje atsirado Princesės de Bouillon arija iš Francesco Cilèa operos „Adriana Lecouvreur“, Didonės arija iš

Violeta Urmana, dirigentas Modestas Pitrėnas ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras D. Matvejevo nuotr.

Hectoro Berliozo operos „Trojėnai“ ir finalinė scena „Starke Scheite“ iš Richardo Wagnerio operos „Dievų žuvimas“. Kitas dvi arijas – Dalilos iš Saint-Saënso „Samsono ir Dalilos“ bei Fides iš Giacomo Meyerbeerio operos „Pranašas“ – dalis perpildytoje filharmonijoje buvusių karščiausių Urmanos gerbėjų yra girdėję. Tačiau dar kartą išklausyti šios muzikantės talento ir meistriškumo pagimdytas interpretacijas – tikrų tikriausias džiaugsmas ausiai ir sielai. Nesiimsiu aptarinėti kiekvieno programos numerio, nes pritrūktų žodžių, tektų kartoti tuos pačius, vis kalbėti apie juvelyriškai tikslų muzikinio teksto intonavimą, jautrų kiekvienos muzikinės frazės perteikimą, su muzika kintančias balso spalvas ir niuansus, nuostabų ilgų frazių *legato*, emocingai raiškius dramatinius momentus ir daug kitų specifinių muzikos interpretavimo dalykų, kuriuos solistė valdo kaip savo penkis pirštus.

Visos arijos suskambėjo puikiai, vis dėlto finalinė Brunhildos scena iš Wagnerio „Dievų žuvimo“, kuria V. Urmana užbaigė koncertą, tiesiog sudrebino filharmonijos skliautus ir publikos sielas. Tokio emociškai ir dramatiškai talpaus bei techniškai tobulo gyvo atlikimo negirdėjau. Sunkiausia vokalo ir muzikinio vyksmo požiūriu partija suskambėjo idealiai. Net ir nežinant kiekvieno šios scenos žodžio, Brunhildos veiksmai ir mintys pasiekė visus. Nuo scenos sklido tokia meilės ir teisybės galia, vardan kurios nebaisu pasitikti ir mirtį.

Koncerte dalyvavęs tenoras A. Nigro padainavo grafo Loriso ariją „Uždrausta meilė“ iš Umberto Giordano operos „Fedora“ ir žinomą Kavaradosi ariją „E lucevan le stelle“ iš Giacomo Puccini „Toskos“. Pirmoje arijoje į salę sklido tauri lyrinio balso kantilena, antrojoje patraukė vokalinė kultūra, subtiliai reiškiama herojaus vidinių būsenų kaita. Solisto dainavimas buvo jautrus, sušildytas nuoširdaus jausmo.

Didžiulio pagyrimo nusipelnė vakaro talkininkas, M. Pitrėno diriguojamas orkestras. Jis ne tik sklandžiai pritarė solistams, bet atliko svarbaus dalyvio priedermę. Savo meninę potenciją orkestras atskleidė su ypatingu polėkiu atlikęs Berliozo operos „Benvenuto Cellini“ uvertiūrą, o finalinėje „Dievų žuvimo“ scenoje tapo lygiaverčiu V. Urmanos partneriu, girdinčiu kiekvieną jos frazę, drąsiai reiškiančiu orkestro solines replikas. Labai gražiai suskambėjo jo grojamas šviesus finalas, vaizduojantis banguojantį Reiną, kuriame atgavusios Nibelungų žiedą linksmai krykštauja Reino dukros.

Labdaros koncertas baigėsi, bet jau pradedame laukti kito mylimos Violetos Urmanos koncerto. Gal gi jis ne už kalnų?

Subtilumo ir ekspresijos dialogai

Pianisto Viktoro Paukštelio „Šokančių paveikslų“ rečitalis

Rasa Murauskaitė

Garso ir vaizdo samplaika – gilias šaknis turinti meninės raiškos formų draugystė. Muziko ir dailininko talentus jungiančio menininko Viktoro Paukštelio „Šokančių paveikslų“ rečitalyje lapkričio 2 d. rodėsi, kad vaizdas – tai inspiracija, sufleruojanti galimas suvokimų perspektyvas.

V. Paukštelis yra atradęs ir dailininko talentą, kuris neretai reiškiasi šalia jo atliekamos muzikos, papildydamas pianisto skambinamų kūrinių ir paties atlikėjo meninės charakteristikos siluetą. Jo „Šokančių paveikslų“ rečitalis (paveikslus „atgaivino“ animatorius Eimantas Pivoriūnas) jau buvo palankiai sutiktas legendinėje Niujorko „Carnegie Hall“ (be animacijų), neseniai skambėjo Vienoje, prieš metus – ir Berlyno filharmonijoje, o šįkart Lietuvos publika menų sintezės paveikumą galėjo išbandyti elegantiškame „Vaidilos“ teatre.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo

Rečitalio programa apglėbė kelių šimtmečių muziką – nuo baroko per romantizmą ir impresionizmą nukeliauta iki pat paprastumo magija dvelkiančių Arvo Pärto kūrinių, matuojančių ir atlikėjo, ir klausytojo meninio pojūčio subtilumo išteklius. Tačiau visus be išimties kūrinius atliekant buvo galima pastebėti ypatingos precizikos paieškas ir santūrų bei pamatuotą prisilietimą prie instrumento. Ir atvirkščiai, kai kuriuose kūrinius lydinčiuose paveiksluose veržėsi neribota drąsa, platus ir ekspresyvus mostas, savaip kontrastuodamas, bet ir papildydamas racionalų atlikimo pobūdį.

Koncertą pradėjusi Georgo Friedricho Händelio Siuita Nr. 5 E-dur (HWV 430) spindėjo išraiškingu garsu ir apgalvota frazuote. Pianistui sekėsi rasti balansą tarp emocinės kūrinio išraiškos ir stiliaus reikalaujamo racionalumo, aiškumo ir santūrumo. Itin žavėjo pirmųjų dviejų dalių *piano* epizodai. Intensyvi ir šiek tiek chaotiška atrodė Kurantė, pačiuose temos pasirodymuose buvo justi polinkis šiek tiek užbėgti į priekį. Galbūt tam turėjo įtakos pasirinktas gana greitas tempas. Tačiau šaunia atsvara tapo paskutinė ciklo dalis – Arija ir variacijos. Joje išryškėjo aiškus ir apsvarstytas prisilietimas, atidus žvilgsnis subtiliems variacijų skirtumams.

Žymioji Ludwigo van Beethoveno Sonata cis-moll, op. 27, nr. 2, arba tiesiog „Mėnesienos sonata“ – kontrastingas programos sprendimas. Populiariąją I dalį V. Paukštelis interpretavo savitai. Vėlgi pasirinktas gana greitas tempas, tačiau melodinėje linijoje jaustas santūrumas, vengta perdėto jausmų antplūdžio. Gražiai nuskambėjo II dalis, tarsi šokyje preciziškai atlikdama visus savo *pas,* žavėdama išklausytomis frazių pabaigomis ir pajausta nuotaika. III dalyje akivaizdžiai siekta įprasminti kulminaciją, dėl to jautėsi šioks toks perspaudimas, kiek per intensyvus *forte*, ypač skambinant oktavas žemajame registre. Tačiau kūrinį puikiai reziumavo gražus ir išraiškingas pagrindinės temos grįžimas reprizoje.

Pirmasis paveikslas „suskambo“ kartu su Johanno Sebastiano Bacho Sarabanda g-moll iš Angliškosios siuitos nr. 3 g-moll (BWV 808). Vaizdas ir garsas iš pirmo žvilgsnio kontrastavo visais atžvilgiais: santūrumu dvelkianti Sarabandos muzikinė kalba buvo gretinama su intensyvių, itin ryškių ir grynų spalvų paveikslu, nugludintai Bacho kompozicijai tarsi oponavo šiurkštesnės, nenudailintos formos. Vaizdas atskleidė dviejų plotmių – žmogiškosios ir gamtos – susidūrimą, čia dvelkė tokia pat mistine ramybe, kokia buvo girdėti muzikoje: būtent ši nuotaika sujungė iš pažiūros viena kitai priešingas medžiagas. Šios įtaigios sąjungos išraišką tęsė impresionisto Claude'o Debussy „Canope“ („Kanopa“) iš antrosios „Preliudų“ ciklo knygos interpretacija. Ryški paveikslo „kalba“ net kiek atitraukė dėmesį nuo pačios muzikos, kuri dvelkė nostalgija, dėmesiu praeičiai. Tokias mintis sukelia kūrinio pavadinimas, siejamas su senovės Egipto mumifikacijos tradicija. Žinant, kad kiekviena Debussy nuoroda natose turėjo ypatingą reikšmę, pavadinimas „Canope“ klausytojui sufleruoja užuominą apie kompozitoriaus pasirinktą pomirtinio pasaulio vaizdavimą muzikoje, dvelkiantį išsilaisvinimu iš kūrėjo gyvenamajam laikui būdingų komponavimo standartų. V. Paukšteliui vėlgi pavyko „pagauti“ čia užkoduotą

Nukelta į 3 psl.

Balsai iš širdies

Kauno kompozitorių sakralinės muzikos koncertai

Aušra Strazdaitė-Ziberkienė

Kęstutis Jakeliūnas, Dalia Jatautaitė ir Mindaugas Zimkus

R. Ziberko nuotr.

Du šeštadienius Kauną nušvietė sakralinė muzika – Kauno kompozitorių premjeros projekte „Voces ex animo“ („Balsai iš širdies“). Spalio 15 ir 22 d. Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje skambėjo Dalios Kairaitytės, Zitos Bružaitės, Giedrės Dabulskienės, Algimanto Kubiliūno, Vidmanto Bartulio, Giedriaus Kuprevičiaus, Raimundo Martinkėno, o kartu ir klasikų – Juozo Gruodžio ir Juliaus Juzeliūno – kūriniai. Juos atliko tenoras Mindaugas Zimkus, vargonininkė Dalia Jatautaitė, vokalinis ansamblis „Acusto“, meno vadovas Kęstutis Jakeliūnas. Šis netikėtas, bet kartu ir labai lauktas Lietuvos kompozitorių sąjungos Kauno skyriaus ir VšĮ „Iš Arti“ projektas, kurio iniciatorė ir vadovė yra muzikologė, Lietuvos kompozitorių sąjungos Kauno skyriaus vadovė Kristina Mikuličiūtė-Vaitkūnienė, itin aktualus ir reikalingas. Džiugu, kad kuriama vis šiuolaikiškesnė, nauja bažnytinė muzika, kad giesmes kuria dabartiniai kompozitoriai. Jos patenka į kasdienių apeigų repertuarą, jas gali atlikti sau pritardamas vargonininkas arba nedidelis bažnyčios choras. Žinoma, sudėtingesnės faktūros ar stambesnės formos kūriniai atliekami koncertuose arba ypatingesnių bažnytinių švenčių proga. Pacituosiu kunigo dr. Viliaus Sikorsko mintis, pateiktas koncertų programoje: „Šis kūrybinis darbas gali pristabdyti neprofesionalų ir stichinį bei savaiminį žemo meninio lygio repertuaro skverbimąsi, kelti bendrą muzikinį Lietuvos kultūrinį lygį ir prisidėti prie mūsų tautos, kaip atskiro meninio etoso, įsitvirtinimo bendrame Vakarų Europos kontekste.“

Spalio 15 d. Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje įvykusiame koncerte skambėjo Gruodžio ir Juzeliūno giesmės bei šešios Kauno kompozitorių premjeros. Koncertas sužavėjo kūrinių įvairove ir pagarbiai sudėliota programa. Pradėjo vokalinis ansamblis „Acusto“, jis atliko lietuvių kompozicinės mokyklos „medžio“ kamienu vadinamo Juozo Gruodžio giesmę „Tėve mūsų“, po kurios girdėjome tris jo mokinio Juzeliūno sukurtas giesmes mišriam chorui Bernardo Brazdžionio žodžiais: „Keleivio maldą“, balsui ir vargonams, „Atleisk man, Viešpatie“ ir „Iš Tavo rankų, Dieve“. Kaip žinia, Juzeliūno gyvenimas su bažnyčia ir vargonais buvo susietas nuo vaikystės, kai Žeimelio bažnyčios chore pradėjo giedoti, išmoko groti vargonais. Vėliau vargonavo Kyburių parapijoje, Šiauliuose ir Kaune, kur darbą Jėzuitų Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje derino su kompozicijos studijomis Kauno konservatorijoje pas Gruodį. Labai malonu, kad visi Kauno kompozitoriai, kurių kūrinius girdėjome šiuose dviejuose koncertuose, yra iš to paties Gruodžio kompozitorių „medžio“, tad abu koncertai taip pat prisidėjo prie Juzeliūno 100-mečio paminėjimo.

Apie savo religinius kūrinius Juzeliūnas yra sakęs: „Mišių nesu parašęs, bet giesmių turiu visą pluoštą dar iš studijų metų. Sovietmečiu nerašiau – būtų uždraudę dėstyti. Tai buvo protu pasverta savisauga. Tačiau miško žvėris vis tiek į mišką žiūri – vargonininko siela vis tiek į bažnyčią grįžta.“ (Pokalbis su Rūta Gaidamavičiūte „Nuobodumas – didžiausias meno priešas“ knygoje *Julius Juzeliūnas. Straipsniai. Kalbos. Pokalbiai. Amžininkų atsiminimai.* Sudarė ir parengė Algirdas Ambrazas, Vilnius, 2002.)

Koncerte buvo atliktos šešios Kauno kompozitorių premjeros. Dalios Kairaitytės „Voces ex animo“ („Balsai iš širdies“) mišriam chorui pakerėjo meditatyviu, beveik nežemišku skambesiu, atkakliai, bet nuolankiai augančiu „Domine“. Džiugus Zitos Bružaitės „Benedictus es“ („Palaimintas esi“) mišriam chorui šviesaus skambesio bangomis užliejo visą bažnyčios erdvę. Buvo gera tiesiog pasinerti į garsų jūrą, dar įprasminamą maldos žodžių. Ramus ir kupinas meditacijos Giedrės Dabulskienės „Ave Maris stella“ („Sveika, jūrų žvaigžde“) mišriam chorui vėlgi leido pajusti garsų tėkmę ir apmąstyti himno švč. Mergelei Marijai prasmę. Šį seną ir išskirtinio poetiškumo tekstą muzikoje įkūnijo daugybė puikių kompozitorių ir Dabulskienė vertai patenka tarp jų. Kitokios nuotaikos Algimanto Kubiliūno kūrinys – vokalinis ciklas balsui ir vargonams „Yra metas“, kuriame panaudoti Senojo Testamento – Ekleziasto ir Patarlių knygų – tekstai. Juos kompozitorius pasirinko pabrėždamas Dievo reikšmę gyvenime. Ypač graži trečioji ciklo dalis „Yra metas gimti ir metas mirti“, švelniai ir paprastai perteikianti žmogiškojo gyvenimo laikinumą ir Dievo amžinumą. Visame cikle skamba mintis: „Dievas yra išmintis, žmogaus gyvenimas ir išmintis Dievo valioje“. Vidmantas Bartulis giesmei mišriam chorui „Malda“ pasirinko šeštą Dovydo psalmę, kviečiančią atgailai ir susitaikymui. Daugiabalsis, tarsi malda, prasidėjo ir baigėsi tuo pačiu žodžiu „Viešpatie“. Koncertą baigė Giedriaus Kuprevičiaus kūrinys mažam chorui „Ar prisimeni paskutines Kalėdas“ anglų kalba, sukurtas pagal Johno Browno eiles. Čia smagiai panaudotas varpų skambėjimo įžodinimas („don-din-don-din-dan“) ne tik nukėlė į praeitas Kalėdas, bet ir leido džiugiai pamąstyti apie netrukus ateisiančias.

Antrame koncerte, spalio 22 d., skirtame Raimundo Martinkėno kūrybai, buvo pristatyti šio autoriaus kūriniai, sukurti 2002–2016 metais. Kaip ir Juzeliūnui, Martinkėnui Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčia yra sava – čia jis vargonuoja jau dvidešimt antrus metus. Visus kūrinius atliko vokalinis ansamblis „Acusto“. Martinkėnas taip pat priklauso Gruodžio kompozitorių mokyklai, jo kūryba pasižymi šviesumu, džiugesiu, skaidrumu, daugiasluoksniškumu. Koncertas pradėtas Mišiomis mišriam chorui *a cappella*. Šis kūrinys buvo apdovanotas ketvirtame Juozo Naujalio religinės muzikos kūrinių chorams konkurse. Po to išgirdome tylaus pasitikėjimo kupinas giesmes „Pater noster“ („Tėve mūsų“) ir „Salve Regina“ („Sveika, Karaliene“). Trys 2010 m. sukurtos giesmės – daugiasluoksnė „Ubi caritas“ („Kur gailestis ir meilė“), šviesoje skendinti „Ave Maris stella“ („Sveika, jūrų žvaigžde“) ir meditatyvi „Panis angelicus“ („Angelų duona“) – ilgai laukė atlikėjų. Jais tapo vokalinis ansamblis „Acusto“. Šie gilūs ir susimąstymui kviečiantys kūriniai itin tiko ansambliui „Acusto“ – jų klausantis tiesiog norėjosi užsimerkti, užsimiršti ir paskęsti garsuose. Po lotyniškų labai gaiviai suskambo trys kūriniai lietuvių kalba: pagal Čiurlionio „Beauštanti aušrelė“ sukurtas „Aušrelė“, „Rūta žalioji“ (solo partiją dainavo Jurgita Šalčiūtė) ir ypač šiltai publikos priimtas „Lauk manęs“ pagal Salomėjos Nėries žodžius. Visiems gerai žinomas tekstas bažnyčioje suskambo beveik kaip religinis, ypač dėl atpirkimo viltimi nusispalvinusių žodžių „sužaliuos lazda“. Kūrinys tapo neabejotina programos kulminacija. O koncertą užbaigė Martinkėno premjera – į anglų kalbą verstais XIV a. sufijų poetės Lalla žodžiais sukurtas kūrinys „My true home“ („Mano tikrieji namai“), dedikuotas ansambliui „Acusto“. Muzika vėl subtiliai sugrąžino prie pirmosios minties, lydėjusios abu koncertus – apie Dievą, bažnyčią, tikruosius namus.

Didžiulė dovana kauniečiams buvo ne tik Kauno kompozitorių sakralinių kūrinių premjeros, bet ir galimybė išgirsti, kaip jas interpretuoja puikūs atlikėjai: Kauno muzikinio teatro solistas, Marijos radijo savanoris Mindaugas Zimkus, vargonininkė, bažnytinės muzikos magistrė Dalia Jatautaitė, kuri taip pat yra „Kauno religinės muzikos centro“, veikiančio Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero jėzuitų bažnyčioje, iniciatorė ir vadovė, bei 2010-aisiais susibūręs vokalinis ansamblis „Acusto“. Dauguma jo narių yra profesionalūs muzikai, tad kūriniuose puikiai išnaudojamas kiekvieno vokalisto balsas ir visa bažnyčios erdvė. Ansamblio meno vadovas ir įkūrėjas Kęstutis Jakeliūnas – aktyvus Kauno renginių dalyvis ir daugelio chorų dirigentas. Abu koncertus įdomiai ir įtaigiai vedė muzikologė Dainora Merčaitytė.

Sakralinės muzikos premjerų koncertai buvo nuostabi patirtis dėl daugelio priežasčių – kiekvienas kompozitorius kūrė muziką pagal jam dvasiškai artimą tekstą, lietuviškos sakralinės muzikos lobynai pasipildė unikaliais kūriniais, dvasingumo matu buvo pamatuota šiuolaikinė muzika. Žinoma, šiandien nemažai autorių rašo sakralinius kūrinius, bet svarbiausia, jog turime galimybę juos išgirsti, pažinti naujausius. Buvo nuostabu matyti daugybę žmonių, atidžiai ir su virpuliu besiklausančių šios muzikos. Regis, ne vienas išėjo su viltimi, kad tai – ne vienkartinis projektas, nes tokios muzikos dar labai trūksta. Kaip 2002 m. pokalbyje Mažojoje studijoje sakė Juzeliūnas, „jei paseksime istoriją, įsitikinsime, kad geriausi didžiųjų kūrėjų muzikos veikalai būdavo skiriami bažnyčiai – bet ne masiniam giedojimui. Visa bažnyčia nepajėgtų tokių kūrinių atlikti.“

Atkelta iš 2 psl.

mistišką nuotaiką, kurią įtaigiai įprasmino *p–pp* dinaminėje amplitudėje atlikta muzikinė medžiaga. Pirmos dalies pabaigai pasirinkta Domenico Scarlatti Sonata d-moll. Kūrinio iliustracija išsiskyrė kitokia spalvine gama, kiek konkretesniu, bet gausybę įvairių minčių inspiruojančiu turiniu. O V. Paukštelis šį kūrinį, žinomą dėl savo elegancijos ir švelnaus žaismingumo, atliko visiškai laisvai.

Antrą koncerto dalį pradėjo žymiausio nūdienos estų kompozitoriaus Arvo Pärto „Alinai“ ir „Variacijos už Arinuškos sveikatą“. 1977 m. sukomponuotos pjesės buvo pirmos, parašytos paties kompozitoriaus sukurtu *tintinnabuli* stiliumi. Maksimali redukcija, itin minimali ir paprasta muzikinė kalba, neretai apsiribojanti vos dviejų balsų „susidainavimais“, sukuria didžiausią efektą. Ypač gražiai skambėjo „Alinai“, kurioje heterofoniškai susipynusios melodinės linijos pianisto buvo ypač subtiliai interpretuotos.

V. Paukšteliui teko studijuoti Prancūzijoje, todėl natūrali atrodė programos duoklė šios šalies kultūrai. Be Debussy, skambėjo net keturios prancūzų vėlyvojo baroko kūrėjo Jeano-Phillippe'o Rameau pjesės: „Le rappel des oiseaux“ („Paukščių sugrįžimas“), „La villageoise“ („Kaimietė“), „Les sauvages“ („Laukiniai“) ir „Tambourin“ („Tambūrinas“). Visas jas lydėjo vaizdinės animacijos. Šių kūrinių interpretacija dar kartą įrodė, jog V. Paukštelio prigimčiai baroko muzika labai tinka. Charakteringuose kūrinėliuose jis ieškojo paslėptų istorijų, kurias atskleidė dinaminiais kontrastais ir taikliai pagauta kūrinių nuotaika, išryškintais iliustratyviais momentais. Ypač maloniai nuteikė „Laukiniai“, atlikta su užsidegimu ir įkvepiančia energija. Paveikslas, ritmingai lydėjęs šį kūrinį, ryškumu ir charakteringa idėja (šokančių „laukinių“ pasirodymu) dinamiškai taikėsi prie kūrinio kontrastų kaitos.

Turbūt sudėtingiausiai skambėjo Frederico Chopino garsioji Baladė g-moll, op. 23. Nuo pat pradžios trūko laisvės ir pasidavimo emocijai, kas šiam kūriniui labai svarbu: tarsi nerasta būdo persiorientuoti iš barokinio Rameau racionalumo į romantinę dvasią. Pianistas čia nesijautė tvirtai, nors pabaigoje pasigirdo daugiau ekspresijos ir užtikrintumo. Koncertą užbaigė itin efektinga Aleksandro Skriabino Sonata Nr. 5 Fis-dur, op. 53. Pianistas nuo pat pirmų frazių parodė ypatingą energiją, ausį glostė sodrus ir kibus garsas, kontrastavęs su elegantiškais *piano* epizodais. Muzikinė medžiaga išties sudėtinga, tačiau V. Paukšteliui pasisekė giliai suvokti kompoziciją, rasti ir išryškinti pagrindinius loginius akcentus. Pajutome juvelyrinę preciziką, kurios siekta bene visuose vakaro kūriniuose.

„Šokančių paveikslų“ rečitalyje išgirdome atlikėją, akivaizdžiai siekiantį giliai perprasti kiekvieną kūrinį, tačiau nebijantį pateikti savito muzikos suvokimo. Apie kitokį žvilgsnį į kompozicijas bylojo ir kai kuriuos kūrinius lydėję menininko paveikslai. Publika šiuos kūrybinius eksperimentus sutiko šiltai – biso atlikėjas sugrįžo net keturis kartus.

Rasa Murauskaitė

Tikėjimo nuošaly

Jono Vaitkaus „Apreiškimas Marijai“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Milda Brukštutė

Šiame spektaklyje veikia tikintys žmonės. Ir jiems galioja kiti dėsniai. Baimė ir nuovargis, apgaubti mistika, tvyro ore. Režisierius Jonas Vaitkus jau kurį laiką bando teatrą sugrąžinti prie Dievo. O kokio Dievo, rodos, ne taip ir svarbu. Tam tinka ne tik krikščioniški, bet ir, kaip „Septynių gražuolių“ atveju, Rytų kultūros kūriniai. Iš tiesų čia svarbu ne tiek Dievas, kiek žmogaus tikėjimas juo: abstraktus, didelis, jo skleidėją ir stebėtoją pakylėjantis virš buities ir tarytum jau pats savaime, be jokių papildomų sąlygų, kažkoks šventas. Prieš jį esi bejėgis – arba tiki jo nuoširdumu, arba ne. Regis, belieka pagarbiai lenkti galvą arba skeptiškai gūžčioti pečiais ir net daugiau ar mažiau negarbingai tyčiotis. Toks jau tas masinis tikėjimas: arba jį, bendrą Dievą ir jam skirtas taisykles priimi besąlygiškai ir keliauji palaimingai kartu į pažadėtąją dangaus karalystę, arba tavo kryptis priešinga – velniop. Tačiau, veikiausiai kaip tik dėl tokio dėsnio, be galo norisi nepasiduoti nė vienam iš šių labai jau tiesių kelionių variantų ir, kalbant apie Lietuvos nacionalinio dramos teatro „Apreiškimą Marijai“, pasilikti kažkur per vidurį: be kategoriškos nuomonės, be pasipiktinimų ir apreiškimų, be asmeninės patirties, nuošaly. Tik dėl viso pikto reikia pridėti, kad tai vis vien nėra pretenzija į menų kritikai vargiai pasiekiamą objektyvumą.

„Apreiškimas Marijai“ pagal prancūzų poeto, dramaturgo ir diplomato Paulo Claudelio to paties pavadinimo pjesę, rodos, stengiasi atsikratyti bet kokių aliuzijų į šiandieną ir mestelėti žiūrovus veikiausiai ne daug metų atgal (nors rezultatas rodosi būtent toks), bet į laikui nepavaldžią amžinybės salą. Šioji tarytum išlaisvina spektaklį nuo aktualumo, originalumo būtinybės ir leidžia veiksmui tekėti tikslia, prieš daugybę metų Claudelio padiktuota eiga. Taip, eilutė po eilutės, iš aktorių lūpų išgirstame daugiau ar mažiau visą Genovaitės Dručkutės išverstą dramaturgo tekstą. Pirmame veiksme tekstas sklinda žaidybiškai: tarytum mūsų aktoriai pratintųsi prie jiems ganėtinai neįprastos kalbos, matuotųsi kiek senstelėjusius žodžius ar jų derinius bei patys stebėtųsi tuo, ką geba ištarti jų lūpos. Tai – ne jų pasaulis ir jie nesistengia to slėpti. Tik jaunieji artistai (jų čia yra nemažai), kuriems dėl ilgamete praktika pažymėtos profesionalumo stokos kol kas vienodai (ne) pavaldūs visi vaidmenys, iš karto griebiasi nedviprasmiškų, pernelyg aiškių užduočių. O antrame veiksme prasideda tikroji tragedija. Dabar jau visi aktoriai įsitraukę į savo vaidmenų išgyvenimus. Jiems jau nebekyla abejonių dėl savojo tikroviškumo: įsisukęs veiksmas ir jo sukelta veikėjų kančia ima viršų – žvilgsniui iš šono, saviironijai ir šiandienos žmogaus santykiui su sakomu tekstu nebelieka laiko.

Kad ir kokie būtų nelygiaverčiai aktorių darbai, kaip tik jie – aktoriai (kurių vardų čia neminėsiu nenorėdama nieko išskirti) – čia yra pagrindinis spektaklio gyvybės šaltinis. Savuoju netobulumu (švelniai tariant) jie tarytum išjudina, o ne įkūnija sustabarėjusį tekstą ir leidžia jų išsakomus žodžius išgirsti per tam tikrą atstumą. Susimaišius skirtingoms aktorių kartoms, mokykloms ir pasaulėžiūroms, nuolat trūkinėjantis vaidybos ritmas tarytum neleidžia būti iki galo užliūliuotiems ir pamiršti tikrąją sceninio vyksmo erdvę – teatrą.

Net ir atsiribojus nuo griežtų vertinimų negalima nepaminėti, kad „Apreiškimas Marijai“, kaip šiandien pastatytas teatrinis kūrinys, atrodo anachronistiškai. Iš tiesų jis, lyg iš praėjusių amžių atklydęs vaiduoklis, savo poetiniais, patetiškais potėpiais dažnai priverčia pasijusti mažų mažiausiai keistai. Čia tikrai neverta ieškoti naujų formų, o ir pykti dėl jų nebuvimo, mat tokios pretenzijos šiame spektaklyje paprasčiausiai nėra. Tiek Vytauto Narbuto scenografija, tiek Dovilės Gudačiauskaitės kostiumai, tiek Algirdo Martinaičio muzika savuoju grožiu, santūrumu, rimtumu ir krikščioniška simbolika rodo, kad susiduriame su tradiciniu literatūriniu pastatymu, kuriame į kūrinį žvelgiama ne konceptualiai, su savita idėja, o tapatinantis su pjesės autoriumi ir statant jo dramą nuosekliai, scena po scenos.

Nori nenori, automatiškai kyla klausimas: ko gi, be senovinio teatro, iš kurio vis stengiamės „išaugti“, apraiškų, šiame Vaitkaus kūrinyje yra? O atsakymą, matyt, slepia spektaklio tema: pats Claudelio tekstas ir režisieriaus pasirinkimas jį šiandien statyti. Taigi, „Apreiškime Marijai“ visų pirma yra Mirtis. Savanoriškas pasiaukojimo veiksmas, kurio, kas šiuo metu gana neįprasta, nelydi patyčios. O šalia Mirties automatiškai iškyla ir tai, ko čia nėra: čia niekas nepostringauja apie gyvenimo vertę, apie aukos vaidmens atsisakymą, apie kovą už savo laimę ir kitas šiandien per kraštus besiliejančias privalomas pavyzdinio žmogaus vertybes. Tad „Apreiškimas Marijai“ galėtų būti, o kai kuriems žiūrovams ir yra, užuovėja nuo praktiško, pabrėžtinai originalaus, nuolatinio atsinaujinimo (dažnai betikslio) reikalaujančio pasaulio. Tik tiek, kad tuomet ir režisieriui reikėtų neskubėti, kaip reta kruopščiai padirbėti su aktoriais ir neturėti iliuzijų, kad apreiškimas gali įvykti net su trimis, nuolat besikeičiančiomis jų sudėtimis.

Scena iš spektaklio „Apreiškimas Marijai“ D. Matvejevo nuotr.

Procesas

Nacionalinės dramaturgijos festivaliui „Versmė“ pasibaigus

Milda Brukštutė

Rugsėjo pradžioje rašiau apie „Versmę“ kaip apie vieną iš mano laukiamiausių šiųmečio teatrinio sezono įvykių. Tikėjau šio nacionalinės dramaturgijos festivalio atsinaujinimu, grįžimu su nauja jėga, nauja kokybe ir panašiai. Po praėjusių metų pertraukos „Versmė“ žadėjo net devynias naujas pjeses, tarp kurių autorių buvo nemažai jau žinomų vardų. Be to, dramaturgai ne tik rašė naujus sceninius kūrinius, bet ir tobulino savo įgūdžius dramaturgijos dirbtuvėse su kviestiniais svečiais – Piotru Gruszczynskiu ir Sigitu Parulskiu. Konkurso organizatorių pasiūlyta tema – mitas – taip pat rodėsi ne iš kelmo spirta ir tarytum nebyliai žadėjo, kad naujosiose pjesėse atsiras daugiau nei mums įprasta veiksmo, potekščių bei iš to kylančio platesnio žvilgsnio į šiandienos problemas.

Pirmiausia, kažkas nutiko laikui. Penki dramaturgai iš devynių savo pjesių parašyti nespėjo. Tuomet kažkas nutiko ir festivalio sampratai – dabar tai labiau tęstinis dirbtuvių procesas. Taigi, šalin visi, trokštantys apčiuopiamo rezultato! Šalin visi su konkrečiais kokybės, o ir kiekybės reikalavimais! Berašant viskas tiek kartų apsiverčia, ypač kai tą rašymą lydi dirbtuvės, kad kaži ko po to tikėtis yra absoliučiai neteisinga. Tad vietoje lauktos kūrybinės versmės buvo galima gaivintis reguliariais pasiteisinimų, pateisinimų ir šiaip kūrybinio proceso vargų atpasakojimo fontanais.

Vienas didžiausių skirtumų tarp anksčiau vykusio festivalio ir dabar prasidėjusių dirbtuvių atrodo tas, kad dirbtuvėms žiūrovai ne itin reikalingi. Pagrindinė vertybė čia yra mokymosi procesas, tai, kas įvyksta susidūrus mokiniui su mokytoju. Todėl turbūt nederėtų stebėtis ir tuo, kad gera dalis publikos, norėdama išgirsti pjesės skaitymą, turėdavo ieškotis laisvos vietelės prisėsti kur nors ant grindų arba laisvo sienos lopinėlio, į kurį bestovint būtų galima atsiremti. Nuotaika per šiuos skaitymus pasirodė panaši į diplominių (nors veikiau kursinių) darbų gynimus akademijoj ar kitoje mokslo įstaigoje. Yra darbas, yra jo vertintojai, yra kolegos ir pats atsiskaitantysis. Diskutuoti po visko taip pat gana sunku, o ir kam sukti galvą patiems, kai šalia turime du mentorius, į kuriuos galima kreiptis visais dramaturgijos klausimais? Tai jie išvardins ką tik girdėtos pjesės vertybes ir trūkumus.

Aišku, trūkumų būta nemažai. Keturias pristatytas pjeses parašė patirties šioje srityje dar beveik neturintys jaunieji dramaturgai. LNDT Studijoje skambėjo Aleksandro Špilevojaus „Babelis“, Augusto Sireikio „Aktų salė“, Jevgenijos Karpikovos „Lilitos monologai“ ir jau Mažojoje salėje – Virginijos Rimkaitės „virimo temperatūra 5425“. Pirmosios trys pasirodė ganėtinai primityvūs, keiksmažodžių prisodrinti, potekščių ir bent kažkokio antro plano stokojantys bandymai. Bet vėlgi nelabai ką galima pasakyti, juk jie bent jau parašė... Kaip bandymą griebtis rimtesnės temos ir neužstrigti pramoginiame lygmenyje galima būtų iš šių trijų kūrinių išskirti Augusto Sireikio „Aktų salę“, kurioje, nors ir primityvokai, kalbama apie jauno žmogaus, niekinančio viską aplink save ir pamažu prarandančio bet kokį realybės pojūtį, bei su juo susiduriančių bendraamžių problemas.

Laimei, paskutinę dieną dar laukė Virginijos Rimkaitės „virimo

Nukelta į 5 psl.

M. Vorobjovaitės nuotr.

Gyventi šokant rankomis

„Nowy“ teatro spektaklis „Vienas gestas“ „Menų spaustuvėje“

Agnė Pulokaitė

Lapkričio 5 ir 6 d. „Menų spaustuvėje“ įvyko šis tas nuostabaus ir kartu liūdno – buvo parodytas lenkų režisieriaus, choreografo, performerio Wojteko Ziemilskio „Nowy“ teatre Varšuvoje sukurtas spektaklis „Vienas gestas“, tik ir taip gan nedidelėje salėje žiojėjo daug tuščių vietų. Visuomet nesmagu (lyg prieš kūrėjus, lyg prieš organizatorius) dėl neužpildytos salės, apima toks nepaaiškinamas svetimos kaltės, o šįkart užplūdo dar ir svetimo praradimo jausmas. Teatras festivaliais gerokai atsilieka nuo kino, tad ir progų pamatyti užsienio teatro kūrėjų darbus dar ilgai bus kaip ir iki šiol – mažai. Dėl to kiek ir apmaudu, jog svečių spektakliai nusėda nepamatyti, o dar apmaudžiau, kai svečiai tokie ypatingi. „Vienas gestas“, kaip ir prieš daugiau nei penkerius metus per Naujosios dramos akciją Nacionalinio dramos teatro Mažojoje salėje matytas to paties W. Ziemilskio „Mažas pasakojimas“, įsirėžė kaip stiprus teatrinis išgyvenimas – nesumeluotas, intymus, vienas kitą papildančių dokumentinio pasakojimo, performanso, judesio, įvairių medijų derinys. Per susitikimą su kūrybine grupe teatro kritikas ir diskusijos moderatorius Vaidas Jauniškis sakė, kad spektaklio premjera rugsėjo pabaigoje Varšuvoje įvyko Tarptautinės kurčiųjų savaitės metu, tačiau pats režisierius to nežinojo, tai būta paprasčiausio atsitiktinumo. Spektaklis nebuvo kurtas kokiai nors specialiai kurčiųjų integracijos programai, jis nėra vien socialinis ar edukacinis gestas. Kaip sako pats režisierius, tai veikiau bandymas kalbėti apie visiškai kitokį tarpusavio supratimo būdą, drauge tai ir susitikimas su daugeliui mums nepažįstamos kalbinės terpės atstovais. Ar girdime vien ausimis? Kokias pasaulio ribas brėžia gestų kalbos ribos?

Spektaklio pradžioje, nepraėjus nė dešimčiai minučių, moteris

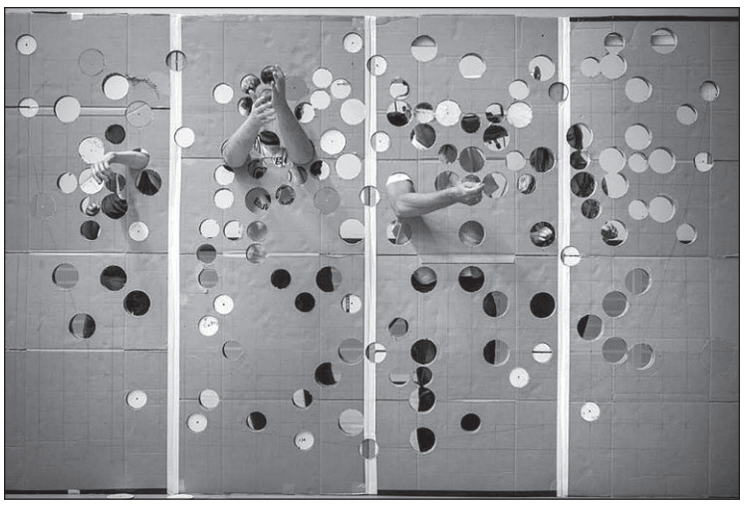

Scenos iš spektaklio „Vienas gestas“

(Jolanta Sadłowska) scenoje paima į rankas kamerą ir atgręžia ją į salę. Scenos gilumoje kabančiame ekrane lyg per miglą pasirodo pirmose eilėse sėdinčių žiūrovų veidų kontūrai. Jie neryškūs, vargiai atpažįstami, tačiau tuose tamsiuose, išplaukusiuose kadruose gali pamatyti daugiau, nei leidžia prasta vaizdo kokybė. Nes žvelgi ne visai (ne vien) akimis – kelių minučių spektaklio vyksmo (nors „vyksmas“ čia netikęs žodis, veikiau „buvimo spektaklyje“), jo kitokios nei įprasta tylos pakanka, kad atsivertų visi juslių vožtuvėliai, imtų stipriau pulsuoti smegenys, jautriau plakti širdis. Jau kur kas vėliau šį pradžios momentą prisimenu, kai kita spektaklio herojė (Marta Abramczyk), rodydama jai implantuotą girdėjimo įtaisą, pasakoja, kaip sunku ir nepaprasta buvo prie jo priprasti, koks neaiškus, triukšmingas, varginantis pasirodė pasaulis, kuris, iki šiol tylėjęs, staiga ėmė ir prabilo. O juk kurtieji pasaulį girdi ir tyloje, tik kitaip, savaip, ypatingai. Kaip neryškiame vaizde ūmai pamatai detales, taip negirdimas pasaulis „prabyla“ kitokiais ženklais, tereikia pradėti juos pastebėti, skaityti.

Toks kameros atgręžimas į žiūrovą yra ir scenoje esančiųjų bei į juos iš salės žiūrinčiųjų suartinimas. Niekuo pernelyg neoriginalus, nenaujas, tačiau šiuo konkrečiu atveju labai paveikus. Juk dokumentiniame spektaklyje keturi jo herojai iš tiesų ne vaidina, o pasakoja apie save, tad ir vadinti juos aktoriais būtų neteisinga. Šis trumputis žiūrinčiojo ir žiūrimojo sukeitimas vietomis tik parodo – švelniai, ne primygtinai, – kaip nejauku tiesiog būti savimi, kai į tave nukreipta tiek akių. Tik po spektaklio, per susitikimą su kūrybine grupe paaiškės, kad kurčiuosius tai paprastai trikdo kur kas mažiau nei girdinčiuosius, mat jie įpratę, kad į juos nuolat žiūrima – norint suprasti negirdintįjį, reikia stebėti jo rankų judesius, kūno plastiką, ekspresyvią mimiką.

Dokumentinių spektaklių pas mus nėra, gal todėl ir žiūrovas jaučiasi kiek sutrikęs nesuprasdamas, ko iš tokio kūrinio galėtų tikėtis. Prisimenu ir kitą dokumentinio teatro spektaklį, rodytą šių metų „Sirenų“ festivalyje, į kurį žiūrovai taip pat rinkosi vangiau nei į kitus programos spektaklius. Gal į scenoje esančius tikrus, nevaidinančius žmones žiūrėti kur kas nesmagiau? Šis stebinčiųjų ir veikiančiųjų scenoje susitikimas yra be galo intymus aktas, tarsi savotiška išpažintis, o klausyti išpažinties, ir dar taip visiems būriu, sutikite, ne visada lengva. Tačiau dokumentinis teatras, priešingai nei dokumentinis kinas, neįsileidžia žiūrovo į natūralią spektaklio herojaus gyvenimo aplinką (na, nebent tas herojus iš tikrųjų būtų aktorius) – scenos dėžutė, estetiniai sprendimai diktuoja sąlygiškumo taisykles. Tačiau būtent ši lakoniška scenos estetika, nė kiek neimituojanti, nesistengianti atkartoti realaus pasaulio, prasmingas skirtingų teatro raiškos formų jungimas ir čia pat savo gyvenimo istorijas pasakojantys herojai ir darė spektaklį tokį nepaprastai iškalbingą, daugiasluoksnį, brėžiantį ribas ir čia pat jas trinantį. Čia buvo daugiau judesio, choreografijos nei kartais pasitaiko šokio spektaklyje, daugiau muzikos nei muzikiniame reviu, daugiau įkrautos tylos nei Hamleto monologą sakančio aktoriaus pauzėse, o gal tiesiog daugiau gyvenimo nei paprastai pasitaiko teatre. Kita vertus, daugiau ir paties teatro, nei tame pačiame teatre kartais būna.

Yra spektaklyje tokia scena, kai vienas iš herojų, gestų poezijos konkurso laureatas Adamas Stoyanovas, gestikuliuoja savo mėgstamo *anime* žanro filmo scenas, tuo pat metu rodomas jam už nugaros. Po kurio laiko transliacija išjungiama, bet Adamas ir toliau gestais atpasakoja, kaip vystosi filmo fabula. Tik vėliau pagalvojau, kad toje scenoje supratau Adamo pasakojimą – be abejo, be detalių, tikslių siužeto vingių, tačiau jo gestai, kūno judesiai, muzikalumas buvo tokie vizualūs, emocionaliai įsodrinti, be vargo galintys pralenkti net ir „Disney“ filmuose naudojamus specialiuosius efektus, kad aš, nemokanti gestų kalbos, ir toliau tiesiog „žiūrėjau“ tą filmą, nutrūkus transliacijai ekrane. Galima sakyti, kad šis spektaklis edukacinis (kiek sužinojau apie gestų kalbą!), socialinis (nes skatina skirtingų socialinių grupių supratimą ir toleranciją, kad ir ką tai reikštų), tačiau man tai visų pirma spektaklis apie žmogaus susikalbėjimą su kitu žmogumi, kad ir kas jis būtų, kad ir kokiomis kalbomis bylotų, kuria kūno dalimi girdėtų. Taip pat tai dar vienas mažas pasakojimas, nes, kaip sako spektaklio herojė Marta, scenoje ji neatstovaujanti kurtiesiems – ne, ji neturinti tam teisės, ji yra pati savimi ir pasakoja savo mažą istoriją. Kaip tai daro likę trys herojai ar darytų kiti, kurie į šį spektaklį nepateko, tačiau savo istorijas pasakoja kitur. Gal tik režisierius jų monologus būtų sujungęs kitaip, nes vis dėlto tuose stambiuose planuose ir perėjimuose tarp jų jaučiasi tikslūs performerio rankų prisilietimai. Ir visa tai sugula į mozaikišką, vizualų, darnų audinį; be patoso, moralizavimo, dirbtino brukimo ar siekio kurti ką nors specialiai nesuprantama (nes čia visiems svarbu būti suprastiems ir suprasti kitus). Man regis, tokia lengvybė yra labai reta dovana.

K. Laksos nuotraukos

Atkelta iš 4 psl.

temperatūra 5425“. Pasirinkusi Tantalo mitą, dramaturgė veiksmą rutuliojo prie to, kad tėvai pabaigoje suvalgytų savo sūnų. Absurdo, mistikos atmosfera apgaubti kasdieniai buitiniai vaizdai ir pokalbiai susiliejo į ganėtinai baugią visumą ir išėjo puiki, kafkiška šiandienos žmogaus problemų analizė. Tam, kad būtų baisu ar juokinga, neprireikė nei keiksmažodžių, nei pernelyg įžeminto, tarytum dėl to labiau atpažįstamo, prie mūsų priartinto veiksmo. Žaidimo taisykles čia diktuoja fantazija, ji vienintelė ir gali nubrėžti ribas – kiek toli galima eiti, koks pakrikęs gali būti pasaulis ir kiek jame vis dar įmanoma atpažinti save.

Grįžtant prie pačios „Versmės“, rodos, didžiausia bėda šiuo metu yra jos neapibrėžtumas ir savosios vietos neberadimas kitų dramaturgijos skaitymų, pavyzdžiui, pavasarį vykstančio festivalio „Dramokratija“, kontekste. Į pirmą planą iškeliant dirbtuves – mokymosi procesą, keistai atrodo organizatorių kvietimas be konkurso prisijungti ir patirties nestokojančius dramaturgus – Teklę Kavtaradzę, Birutę Kapustinskaitę ir Mindaugą Nastaravičių. Neaišku, kodėl pjesių rašymui laiko liko tik mėnuo, jeigu konkurso nugalėtojai buvo paskelbti dar pavasarį. Lyg visas mokymosi tvarkaraštis būtų primestas iš kažkokių aukštybių. Neaišku net tai, ką šiuo atveju reiškia laimėti konkursą: gauni galimybę parašyti pjesę (per labai trumpą laiką!) pagal savo idėją, lyg prieš tai tokios galimybės neturėtum. Kaip matome iš rezultatų, pasinaudojimas šia per vargus įgyta teise ne toks ir gundantis... Vis dėlto dar yra vilties, kad vieną dieną bus paskelbta likusių penkių pjesių skaitymų data ir viskas stosis į savo vietas. Galbūt tuomet bus proga pakalbėti ne tiek apie procesą, kiek apie rezultatą, o tada parašyti antrą, pozityvesnį tekstą.

Vytautas Rumšas, Rimantė Valiukaitė ir Algirdas Dainavičius „virimo temperatūros 5425“ skaityme

M. Vorobjovaitės nuotr.

Traukiniai – aktoriai, žmonės – eksponatai

Paroda „Traukiniai-eksponatai-žmonės“, skirta Geležinkelių muziejaus 50-mečiui

Kristina Stančienė

Kažkur horizonte ištirpstantys geležinkelio bėgiai, aitrus mazuto kvapas, pravažiuojančio traukinio bildesys, laukimo ar atsisveikinimo nuotaika, nejučia apimanti nostalgija – tai romantiški apžavai, kurių magijai sunku atsispirti... Vilniaus geležinkelio stotyje veikiančiame Lietuvos geležinkelių muziejuje faktai ir istorinės tiesos taip pat glaudžiai persipina su žaviais artefaktais – senos geležinkelio darbuotojų uniformos, keisčiausi geležinkelininkų darbo įrankiai, įvairiausių formų žibintai, signalinės lempos... Dar daugiau vizualinių įspūdžių ir kelionių romantikos gali „prisikvėpuoti“ muziejaus lauko ekspozicijoje, kur dunksos gerą šimtmetį skaičiuojantys seni garvežiai, kuriais kadaise gabenta karo amunicija, vėlyvesni, jau mano (keturiasdešimtmečių kartos) vaikystės sovietiniai vagonai-restoranai, švieslentės su jau išnykusiais geležinkelio maršrutais, egzotiškoji drezina, kuria norintys gali pasivėžinti ir pažaisti geležinkelio darbininkus, keliaujančius bėgiais remontuoti kurios nors geležinkelio atkarpos, arba – pasijusti animacinio filmuko apie krokodilą Geną herojais. Į šią tirštą technikos, prisiminimų, ilgesio ir nerimo prisodrintą erdvę neseniai įsiterpė ir grupinė šiuolaikinių lietuvių menininkų paroda „Traukiniai, eksponatai, žmonės“.

Šiek tiek apie geležinkelių muziejų. Jis anksčiau buvo įsikūręs Naujamiestyje, Mindaugo gatvėje, kur taip pat veikė pastovi ekspozicija ir kilnojamos parodos, buvo siūloma įvairių pramogų vaikams. Tačiau tikrasis muziejaus renesansas įvyko persikėlus į atnaujintas Vilniaus geležinkelio stoties erdves. Čia viskas – vaizdai už langų, niekada nenutylantis šurmulys, traukinių ūkimas ir laiko išbandymus atlaikę eksponatai susiliejo į vientisą nuotaikingą darinį. O ši paroda – „proginė“, skirta muziejaus 50-osioms veiklos metinėms. Tačiau jau ne pirmus metus su muziejumi bendradarbiaujanti tapytoja Rasa Noreikaitė-Miliūnienė, parodomis ir projektais spėjusi pažymėti įvairius Lietuvos geležinkelių tinklo maršrutus, paprastai kviečia susiburti pažįstamus menininkus, kolegas, nevengdama ir naujų veidų. Todėl tokios parodos dažniausiai nuteikia kaip jaukūs bičiuliški susitikimai, arba – pasitikrinimas, kas ką ir kaip šiuo metu veikia... Viskas čia vyksta laisva valia ir, beje, be fondų paramos ar kokių nors kitų svaresnių finansinių injekcijų.

Viena vertus, ši paroda – tai tiesiog įvairių formų ir mastelių kūriniai, prisiglaudę muziejaus salėje – kybantys arba išsidėstę pasieniais, nes patalpos centre stovi kėdės lankytojams – čia galima patogiai įsitaisius pasižiūrėti vaizdinės medžiagos apie geležinkelį, saugų elgesį šalia traukinių (tai ypač aktualu aktyviai muziejų lankančioms moksleivių grupėms). Ji nepasižymi kokiais nors itin įmantriais, konceptualiais eksponavimo sprendimais. Kartu ši dailės „invazija“ į muziejų paperka nuoširdumu, mąstymo ir išraiškos įvairove. Be to, siūlo daug gerų naujų kūrinių ir verčia atidžiau įsižiūrėti į žinomų menininkų darbus.

Šiųmetėje parodoje dalyvauja nedažnai savo darbus rodantis Robertas Gritėnas, tapytojos Kristina Mažeikaitė, Simona Merijauskaitė, Eglė Gineitytė, Agnė Kulbytė, Rasa Brazauskaitė, Rasa Noreikaitė-Miliūnienė, Mažena Kaminska, keramikių trijulė – Jurgita Jasinskaitė, Gražina Jurgelevičiūtė ir Zita Filimonovienė, vitražo kūrėjai Ieva Paltanavičiūtė ir Nerijus Baublys, skulptorė Aušra Jasiukevičiūtė. Menininkai, sutarę dalyvauti Rasos bei Geležinkelių muziejaus vadovės Vitalijos Lapėnienės kuruotoje parodoje, specialiai jai sukūrė naujus darbus. Ne vienas iš jų ilgai ir atkakliai „jaukinosi“ muziejaus vidaus ir lauko ekspoziciją – eskizavo, fotografavo ir kitaip kolekcionavo įspūdžius.

Štai vitražisto Baublio tapybos darbe perteiktas geležinkelio stoties triukšmas, nepertraukiamas judėjimas. Šis futuristinis spalvų, formų, verbalinių ženklų ir pojūčių koliažas man pasirodė tarsi Henriko Radausko eilėraščio „Rytas geležinkelio stoty“ iliustracija:

Atrieda rytas traukiniais
nerimstančiais,
Jo žvilgiai spindi bėgių geležim.
Dangus ir miškas ir peronas
gimsta čia,
Kur buvo vien tik tamsuma graži.

O kita vitražistė Ieva Paltanavičiūtė sukūrė skaidrų, permatomą objektą – vienodų stiklinių formų vėrinį, kažkuo primenantį fantastinio gyvūno stuburą. Tai traukinių bėgių skerspjūvis, kurį kartodama menininkė tarsi siūlo kitą žvilgsnį į, rodos, daugybę kartų matytą konstrukciją. Kitaip tariant, elementarioje techninėje formoje ieškoma estetikos ir savito grožio. O formos ir medžiagos paradoksai galbūt užsimena ir apie geležinkelių transporto inžinerijos mokslą, kur bėgių konstrukcija, jų techninė būklė yra, žinoma, ne estetikos, o eismo saugumo garantas.

Kad traukinių bėgiai ir vagonai – ne vien romantiškas simbolis, skaudžiai primena Eglės Gineitytės kūriniai. Kaip įprasta Eglės tapyboje, frontali, apibendrinta paveikslo

Robertas Gritėnas, „Naftą veža“. 2015 m.

„Atvykėlė“ figūra vaizduojama atsukusi nugarą žiūrovui. Po jos kojomis – taip pat paprastai, kaip ir moters figūra, suręsta dėžė – lagaminas, nukeliantis mus į gūdų karo ir pokario metą. Įtaigus paprastumas, kažkokia tik Eglei būdinga išraiškos askezė čia įgyja ir dokumentinį atspalvį, nes moters figūroje užkoduota menininkės šeimos istorija, susijusi su Lietuvos piliečių tremtimi į Sibirą. Kitame, mažesnio formato darbe tapytoja taip pat naudoja „išvirkščią“ arba nusigręžusį siluetą. Tai Vilniaus geležinkelio stoties pastatas, pavaizduotas „iš nugaros“, nes taip jį matydavo kadaise kitoje stoties pusėje gyvenusi autorė... „Dažnai su babunėle grįždavom namo trumpuoju keliu – per geležinkelį. Sakydavo: „poidiom čerez vokzal“. Bijodavau baisiai atsidurti tos vietos viduryje – didžiuliai traukiniai, atrodydavo, tuoj pajudės; kvapas, sklindantis nuo pabėgių, nesuprantamas, lyg malonus. Švilpimas, šviesos... Įsikibdavau stipriai į ranką ir kone bėgte, kad greičiau pasiektume kitą pusę, kur namai...“ – prisimena Eglė. Greta įkomponuotas mažytis piešinėlis su žmogaus figūra – tarsi „Atvykėlės“ eskizas, introdukcija į „didįjį“ paveikslą,

L. Mikučionytės nuotraukos

Eglė Gineitytė, „Atvykėlė“. 2016 m.

kartu ir savarankiškas kūrinys. Figūros siluetas jame tampa ženklu, nuoroda, primenančia sutartinius simbolinius žymėjimus, informacinius ženklus – piktogramas, kurių daugybę paprastai matome stotyse.

Kitų parodoje dalyvaujančių tapytojų darbuose įtaigi „geležinkeliška“ nuotaika kuriama abstraktesniais pavidalais. Ji nostalgiška ir romi Kulbytės drobėse. Merijauskaitės paveiksle grumiasi kampuotos metalinės konstrukcijos, traukiančios savo pirmykšte jėga. Galingas koncentrinis amžinos kelionės ratas ekspresyviais potėpiais sukasi didžiulėje Mažeikaitės drobėje. Ji, parklupdyta ant tikrų traukinio bėgių, kažkuo primena improvizuotą altorių ar ikonostasą, sudarytą iš vieno dinamiško vaizdo... Brazauskaitės (kas nežino šios menininkės, tikrai prisimins kuklią ir draugišką ilgametę Šv. Jono gatvės galerijos parodų kuratorę) nedidelių A4 formato monochrominių piešinėlių gūsis, sutelktas į kompaktišką stačiakampį, taip pat pasižymi gaivališka ekspresija. Tai kažkas tarpinio tarp meno ir dokumento, nes kai kuriuos geležinkelio stoties motyvus čia aiškiai atpažįstame, o kiti žavi giliomis erdvėmis ir nepažinia tamsuma ar skaudžiais šviesos plyšiais. Pagaliau tai – tiesiog jaudinančiai gražus, kartu ir pats paprasčiausias tradicinis menininkės darbas be jokių „koncepcijų“, filosofijų ir kitokių mistifikacijų. Tiesiog – tapyba iš natūros, kai atidus stebėjimas ir mėginimas perteikti tikrovę kažkuriuo metu stebuklingai susijungia su daiktų ir aplinkos dvasia, autoriaus nuotaika ir veikia jau nebe kaip interpretacija, o kaip savarankiškas pasakojimas.

Gritėno tapyba – tai stoties anekdotai, pasakėčios ar tiesiog proza. Tapybai pasirinkęs šiurkštų aprūdijusios skardos paviršių, jis lyg ir antrina „industrinei“ parodos tematikai. Bet svarbiausi čia – herojai ir jų reikalai. Štai vienas šalia kito meiliai besiritinėjantys buteliai (greičiausiai – *Sovetskoje šampanskoje*), laukiantys atvažiuojančio elektrinio traukinio, pasakoja apie tamsiąją stoties pusę, savotišką ir paradoksaliai patrauklų jos „kontingento“ žavesį. Jie turi ir vardus – Romeo ir Džuljeta... Liūdnas besmegenis palydi pro šalį riedantį vagonų sąstatą. Šio darbo pavadinimas („Naftą veža“) skamba lyg Stalino laikų kino kronikos ar spaudos fotografijos antraštė, o murzinas pilkumas primena nešvarų stoties sniegą, nuklotą dulkėmis, persimaišiusį su purvu. Žodžiu, atmosfera perteikta tobulai – panašiai kaip revoliucinės Rusijos laikų paveikslai Michailo Bulgakovo „Šuns širdies“ ekranizacijoje... Ant bėgių šokantys

Nukelta į 7 psl.

Betonas kaip „Tiesos“ ir „Titaniko“ rišamoji medžiaga

Apie naujas parodinės erdvės grindis

Laima Kreivytė

Menas egzistuoja tarsi amžinoje ekspozicijoje, ir nors joje daug „laikotarpio“ (vėlyvojo modernizmo), laiko nėra. Toji amžinybė paverčia galeriją limbu – turi numirti, kad atsidurtum joje.

Brian O'Doherty[1]

Eglės Grėbliauskaitės projektas „Kitos geros „Titaniko“ grindys“ yra matomas, bet nepastebimas – nes parodinės erdvės grindys dažniausiai suvokiamos kaip platforma rodyti kitus artefaktus, o ne demonstruoti save. Tačiau tapdamos „nematomos“ jos neišvengiamai yra kiekvienoje čia eksponuojamoje parodoje kaip konstanta, kaip materiali duotybė – kiekvienas „Titaniko“ salėje atsiradęs daiktas ar žmogus turi santykį su grindimis (ir lubomis, langais, sienomis). Grindys vis dėlto yra neišvengiamiausios dėl žemės traukos ir erdvės patyrimo vaikštant. Šis projektas yra fizinės ir institucinės erdvės tyrimas, klausiantis ne kas ir kodėl, o kur ir kaip. Tai parodos negatyvas, kai žiūrovai turi kabintis ne už erdvėje išbarstytų objektų, bet patirti tai, kas yra tarp jų. Tai, kas nėra daiktas, kūnas, architektūra.

Įrengiant „Titaniko“ parodų sales, 2003 m. techniniame aprašyme vidaus apdailoje buvo numatytos „geros grindys“. Eglė Grėbliauskaitė sau ir mokslo bei meno institucijai uždavė klausimą: „kas yra geros grindys „Titaniko“ parodų salei šiandien?“ Tai tapo jos meninio tyrimo atramos tašku. 2010 m. paklotos keraminės plytelės, pasak menininkės, priminė posovietinio „euroremonto“ estetiką ir disonavo su parodine erdvės paskirtimi. Naudodamasi turimais techniniais brėžiniais, rodančiais, kad 35 mm gylyje yra betoninės grindys, Grėbliauskaitė pašalino viršutinius sluoksnius ir ant atidengto pagrindo išliejo naują industrinio betono sluoksnį.

Grėbliauskaitės kūrinys tuo pat metu kalba apie du, regis, priešingus dalykus – materialumą ir erdviškumą, kuris asocijuojasi su tuštuma, niekiu. Tai galima pavadinti konceptualiu materializmu (nes postkonceptualizmas taikosi tiesiai į žiūrovo smegenis aplenkdamas tinklainę ir dažniausiai niekina materiją). Nors ši instaliacija pirmiausia yra idėjos išskleidimas erdvėje, kur mintis aplenkia medžiagą (o ne išplaukia iš jos, kaip Brancusi „medžiagos tiesa“), materialumas ir konkretumas yra svarbūs – tiesiogine prasme atraminiai – projekto taškai. Beje, ir *tiesa*, bet apie ją – vėliau. Tai nėra idėja dėl idėjos, dar viena manipuliacija ar simuliacija (išsitieskime patogiai ant grindų ir įsivaizduokime, kad gulime ant betono, ne ant plytelių...). Tai materialus Duchamp'o pasirinkimo gesto pratęsimas aktualizuojant socialinę dimensiją – kuriant kontekstą ne sau, o kitiems.

Ir tas kontekstas yra konkretus. Fizine ir diskursyvia prasme. Fizine – tai tiesiog VDA parodų salėje išlietas betono mišinys C30/37-XC3-CI0,2-D16-S3. Betonas[2] naudotas jau senovės Egipte, o romėnai pasiekė inžinierinių aukštumų statydami iki šiol išlikusias konstrukcijas – akviadukus, kupolus (tarp jų ir didžiausią nearmuoto betono kupolą – Romos Panteoną). „Titanike“ betonas suriša ne architektūrines, o socialines konstrukcijas, tapdamas scena ir starto aikštele. Grėbliauskaitės projektas yra vieta, kurioje galima augti kartu[3] – konceptualiai ir erdviškai. Ne grindų pristatymas, o galerinės erdvės reartikuliacija ir reaktualizacija.

Galima prisiminti ir kitus betono panaudojimo atvejus. Dažniausiai jis siejamas su brutalistine modernizmo architektūra ir masine pigių gyvenamųjų namų ir visuomeninių pastatų statyba. Tačiau ne tik konstrukcijų pigumas, bet ir pokario architektų rūstumas, nenoras gražinti ar lengvinti pastatų lėmė betono pasirinkimą. Užuot puošę ir dailinę paviršius, Le Corbusier įkvėpti architektai siekė išryškinti konstrukcijas ir palikti gryną, šiurkščią lieto betono faktūrą. Lietuvoje irgi turime įspūdingų betono statinių: 1971 m. pastatyti Koncertų ir sporto rūmai (architektai E. Chlomauskas, Z. Liandsbergis, J. Kriukelis), 1981 m. – Druskininkų fizioterapijos gydykla (architektai A. ir R. Šilinskai).

Kaip modernią šiuolaikišką medžiagą skulptūrai betoną atgaivino Mindaugas Navakas, 1985 m. surengęs betono skulptūrų simpoziumą Vilniaus namų statybos kombinato stambiaplokščių namų detalių gamykloje Aukštuosiuose Paneriuose. 1987 m. jis betonines skulptūras eksponavo Alumnato kieme su Trimako ir Lukio fotografijomis, surengė betono liejimo simpoziumus Menininkų rūmų kiemelyje ir Santariškėse (1989–1992). Betoną Navakas renkasi kaip šiuolaikišką medžiagą, kuri yra „demokratiška, leidžianti suvaldyti didelius, šiuolaikinės architektūros diktuojamus mastelius, galinti suteikti gaivios įvairovės kartais tampančiai monotoniška šiuolaikinei tipinei architektūrai. Labai šiuolaikiška, tinkanti išreikšti šių dienų žmogaus dinamizmą, jo nerimstančią dvasią“[4].

Betonas Navako skulptūrose, kaip ir brutalizmo architektūroje, kalba apie socialinių erdvių kaitą, industrinę estetiką, funkcionalios konstrukcijos tiesą. Betoninės Grėbliauskaitės grindys irgi kalba apie tiesą – ne tik statybų prasme. Ji lukštena pastato istoriją ir atidengia buvusios „Tiesos“ spaustuvės grindis. Ir užlieja jas nauju mišiniu – taip betonas dar kartą tampa atminties transformacijų rišamąja medžiaga. Būtent kaip atminties saugyklą architektūrines betono atliejas naudoja britų menininkė Rachel Whiteread. Ji lieja vidines pastatų, kambarių, bibliotekų erdves ir paverčia jas betono monolitais, išsaugojusiais pastatuose gyvenusių ir dirbusių žmonių buvimo ženklus. Eglė Grėbliauskaitė erdvės neverčia tūriu, bet konceptualiai pasinaudoja betonu kaip architektūrinių įrašų saugojimo medžiaga.

E. Grėbliauskaitės nuotr.

Eglė Grėbliauskaitė, „Kitos geros „Titaniko“ grindys“. 2016 m.

Šiuo požiūriu jos kūrinys artimesnis tam, ką Marcelis Duchamp'as atliko 1938 m. Tarptautinėje siurrealizmo parodoje Niujorke. Ant galerijos lubų jis iškabino 1200 anglių maišus ir taip tarsi apvertė vidinę parodos erdvę, lubas paversdamas grindimis. Grėbliauskaitė neteigia, kad jos grindys yra lubos. Tačiau nuimdama pakabinamas „Titaniko“ lubas ir atidengdama jų betoninę konstrukciją ji leidžia erdvei kvėpuoti. Kartu su akmens masės plytelėmis ir standartiniais lubų kvadratais išnyksta biuro, pirties ar vonios kvapas, girgždantis kaip saldainio popierėlis tamsioje kino salėje. Erdvė dabar yra tiesiog erdvė, o ne pakuotė su euroremonto atspaudu. Taip pakeičiamas ir fizinis („Titaniko“ ekspozicijų salė) ir diskursyvus (kūrinio tekstinės nuorodos) erdvės kontekstas.

Tai, kas čia vyksta, yra balto kubo archeologija ir jo ideologijos kritika. Ne instaliacija, o pokalbis. Modernusis menas sukūrė sau idealią terpę – nuo pasaulio triukšmo ir problemų baltomis sienomis atsitvėrusį galerijos kubą. Tai sekuliari meno kūrinio šventovė, apgaubianti jį pamaldžia rimtimi ir su kiekviena prie paveikslo praleista sekunde auginanti jo pridėtinę vertę. Žiūrovas turėtų jame ištirpti – akimis įsisiurbti į paveikslą, minkštai žengdamas medinėmis ar kilimu dengtomis grindimis. Tačiau vietoj šiltos medienos ar buitinių plytelių išlietas šaltas betonas sutrikdo malonų meno vartotojo svaigulį. Atidengdama „Titaniko“ pogrindį Grėbliauskaitė parodo, kad baltas kubas – ne neutralus konteineris, o istorinis ir ideologinis konstruktas, kurį kiekviena/s persvarsto iš naujo.

---

[1] Brian O'Doherty, *Inside the White Cube: The Ideology of the Gallery Space*, (1976), Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1999, p. 14–15.

[2] betònas [pranc. *béton*, lot. *bitumen* – kalnų derva], dirbtinis akmuo iš sukietėjusio rišamosios medžiagos, užpildų, skysčio (dažn. vandens) mišinio. Betonas beveik taip pačiai tariamas prancūziškai, vokiškai, olandiškai, lenkiškai, rusiškai, suomiškai, vengriškai, vietnamietiškai.

[3] Anglai betoną vadina *concrete* – iš lotyniško žodžio *concretus* (kompaktiškas arba kondensuotas), o šis – iš *oncrescere* (*con* – kartu ir *crescere* – augti).

[4] M. Navakas, Skulptūra iš betono, *Komjaunimo tiesa*, 1986-01-10.

Atkelta iš 6 psl.

sudžiūvę automobilių pervažiuotų varlių kūneliai yra ir savotiški egzistencinio „disko“ šokėjai – numirėliai, kažkokios naktinės stoties „personos“ ar lyriniai vietos subjektai. Dviejose Noreikaitės-Miliūnienės drobėse, sujungtose tarsi laiptų pakopos, irgi rodosi stafažinės figūros, atstovaujančios stoties „faunai“. Tačiau jos tapyboje į technikos pasaulį veržiasi gaivi, kažkokio itin gardaus atspalvio medžių žaluma, lyg nurodanti ir į kintantį geležinkelio fenomeno vaidmenį. Nors ir aiškiai atstovauja civilizacijai, kartu jis yra tokia sena, jauki transporto priemonė, kad ima net jungtis su gamta ar tampa jos dalimi.

Trys keramikės parodoje pasirodo skirtingai. Jasinskaitė, pasirinkusi fotografinę techniką, ant raudono molio plytų ir keraminės plokštės sukūrė retro stiliaus improvizacijas, įkvėptas Latvijos Ogrės miesto istorijos ir meno muziejaus ekspozicijos bei vietos geležinkelio stoties. Jose veikia ne tik praeities vizijos, bet ir dabarties herojai (viename darbe įkomponuotas ir mažytis parodos kuratorės Rasos portretas). O Filimonovienė ir Jurgelevičiūtė, pasižvalgiusios po Lietuvos Geležinkelių muziejaus ekspoziciją, sukūrė linksmas keramines improvizacijas – vaikiškas traukinukas, geležinkelininkų šviestuvai, virtę dekoratyviais ir kartu funkcionaliais keraminiais žibintais. „Vaikiškai“ naivią stilistiką naudoja ir Jasiukevičiūtė. Tarsi katastrofos liekanos jos sukurtoje instaliacijoje „In memoriam“ eksponuojami itališko dirbtinio marmuro (*scaliola*) luitai (tai ne atsitiktinumas – skulptorė pastebėjo, kad iš šios medžiagos yra nulietos ir kelios geležinkelio stoties interjero kolonos), ant kurių nupieštas vaikas demoniška vilko kauke, už virvelės traukiantis žaislinį traukinuką. Tai ir užuomina apie skaudžią šią vasarą Pietų Italijoje įvykusią traukinių katastrofą, ir simbolinis technikos pasaulio, kurį valdo ir lemia žmogus, vaizdinys.

Pasak parodos pavadinimo, joje svarbiausi traukiniai, o jau po jų – muziejaus eksponatai ir žmonės... Kaip matyti trumpai apžvelgus parodos dalyvių darbus, jie tikrai daug kalba apie tai, kartu ir toli nuklysdami nuo muziejaus gimtadienio temos. Be to, visi čia nuolat keičiasi vaidmenimis. Kinta ir patys vaidmenys. Kūriniuose iškyla parodos dalyvių portretai, o pasak pono Stanislovo – malonaus muziejaus lauko ekspozicijos šefo, senieji garvežiai ne kartą „filmavosi“ įvairiose meninėse ir dokumentinėse kino juostose. Taigi žmonės šioje parodoje bei muziejaus erdvėje kartais tampa eksponatais, o traukiniai – aktoriais...

Paroda veikia iki lapkričio 30 d.

Geležinkelių muziejus (Geležinkelio g. 16, Vilnius)

Dirba antradieniais–penktadieniais 9–17 val., šeštadieniais 9–16 val.

Aktyvi melancholija

Mia Hansen-Løve apie filmą „Ateitis“

„Scanorama“ rodo prancūzų režisierės Mios Hansen-Løve filmą „Ateitis“, kuris šiemet Berlyne buvo apdovanotas „Sidabriniu lokiu“ už geriausią režisūrą. Pateikiame Piotro Czerkawskio ir Annos Tatarskos interviu su režisiere fragmentus.

Mia Hansen-Løve

„Ateitis“ – netikėtai šviesus filmas apie egzistencinę krizę. Kaip pavyko pasiekti šį paradoksalų efektą?

Man pačiai tai buvo netikėta. Kai pradėjau dirbti, jaučiausi taip, tarsi kurčiau ne psichologinę dramą, o siaubo filmą. Dažniausiai nauji projektai pripildo entuziazmo, bet šįkart buvau įsitempusi ir pirmąkart prisipažinau draugams, kad iš tikrųjų nenoriu atsidurti filmavimo aikštelėje. Buvau įsitikinusi, kad apie senėjimą galima pasakoti tik niūriai ir depresyviai. Kai į galvą šovė mintis pavadinti filmą „Ateitis“, maniau, kad pavadinimas skambės labai sarkastiškai. Tačiau per pirmą seansą supratau, kad pagrindinė herojė, į kurią iš pradžių žiūrėjau iš toli, man labai artima, o pati istorija – bene optimistiškiausia iki šiol mano karjeroje. Matyt, „Ateitis“ – įrodymas, kad kūriniai kartais būna išmintingesni už kūrėjus.

Isabelle Huppert suvaidinta Natali – dar viena stipri Jūsų ekraninio pasaulio moteris. Kodėl pamėgote tokias herojes?

Man regis, moterys mano filmuose iš tikrųjų nėra labai stiprios, jos tik daro tokį įspūdį, atsidūrusios priešingos lyties atstovų fone. Mane visada domino melancholiški, niūrūs, krizės ištikti vyrai. Ilgai nesupratau, kodėl taip, bet galiausiai suvokiau, kad būtent tokie buvo visi mano šeimos vyrai.

Ar Jūsų motina tokia pat stipri kaip ir filmo herojė, kuri atsisako būti auka, nors gyvenimas jai skaudžiai suduoda?

Būtent jos jėga mane labiausiai ir įkvėpė. Ne vienus metus stebėjau mamos stiprybę ir vis labiau žavėjausi, nes esu visiškai kitokia. Žiūrėjau, kaip ji stoiškai konfrontuoja su gyvenimu, ir jaučiau, kad pati tokių krizių akivaizdoje jau seniai būčiau palūžusi. Man regis, ir mamos, ir Natali atveju ši jėga kyla iš profesijos. Filosofijos mokytojas nuolat susiduria su sudėtingais mąstymo procesais, analizuoja argumentus, o tai veikia požiūrį į gyvenimą. Kurdama filmą, ko gero, turėjau vilties, kad pavyks geriau suvokti šį sugebėjimą, o gal net jo truputį įgyti pačiai.

Natali vadina save stoike, bet jos elgesys kartais tam prieštarauja.

Būtent čia yra ir filmo herojės Natali, ir viso filmo ambivalentiškumas. Niekas nėra monolitas. Herojė sako, kad susitaikė su vyro išėjimu, bet tai netiesa.

Kodėl Natali gali ištverti visas ją kankinančias krizes?

Taip skambėjo visą filmavimą mane kankinęs klausimas. Kad į jį atsakyčiau, bandžiau suvokti savo motinos prigimtį, nes ji ir yra Natali prototipas, taip pat ir kitas moteris, apie kurias žinojau, kad jos pakilo iš gyvenimo nesėkmių. Po kurio laiko supratau, kad jos visos

„Ateitis“

rėmėsi panašiu teiginiu: „Nei jei sugrius visas pasaulis aplink mane, visada išsaugosiu nedidelę vidinės laisvės paraštę, kurios iš manęs niekas neatims.“ Filmavimo pradžioje maniau, kad pati negalėčiau taip mąstyti apie gyvenimą, nes esu pernelyg trapi ir silpna. Tačiau laikui bėgant toks požiūris netikėtai man tapo artimas. Tam tikra prasme filmas man padėjo subręsti ir įvertinti šios būsenos žavesį, net jei iki šiol manau, kad kiekvienas privalo išsaugoti šiek tiek vaikiškumo.

Ar panašiai galvoja ir Natali?

Net labai. Tai didelis Isabelle Huppert nuopelnas. Ji sugebėjo suteikti rimtai filosofijos mokytojai beveik vaikiško entuziazmo ir smalsumo. Ar pamenate sceną filmo pabaigoje, kai Natali lanko savo buvusio mokinio Fabiano ūkį ir pamačiusi aptvarą su asiliukais susijaudina, prisimena, kaip žaidė su tais gyvulėliais, kai buvo maža? Visas tas monologas – Isabelle improvizacija!

Kodėl Natali vaidmeniui nusprendėte pakviesti būtent Huppert?

François Truffaut yra sakęs, kad geras aktorius tas, kuris nebando personažo padaryti protingesnio nei yra. Žinojau, kad Isabelle idealiai atitinka šį kriterijų ir tikrai nenusivyliau. Pavyzdžiui, Huppert suprato, kad Natali geidžia minėto mokinio. Jei ji būtų nusprendusi tai pabrėžti, ko gero, vaidmuo būtų efektingesnis ir išraiškingesnis. Tačiau ji pasirinko šį motyvą palikti neapibrėžtą, nepasakytą iki galo, kad taip liktų ištikima Natali, kuri iki pat pabaigos nežino, ar reikia rizikuoti ir apnuoginti savo jausmus.

Kaip dirbama su tokia ypatinga aktore?

Kai Isabelle nusprendžia priimti vaidmenį, ji visiškai pasitiki režisieriumi. Mums tai leido užmegzti nepaprastą ryšį. Mes abi nelabai tikime abstrakčiais psichologiniais personažo motyvais, esame labiau konkrečios ir pragmatiškos. Mielai ieškome kiekvienos scenos tiesos, tikime, kad ją gali perteikti tik ritmas, todėl juo ypatingai rūpinomės filmuojant. Pamenu, jau po kurio laiko, kai artimiau susipažinome, norėjau jai pasiūlyti kažkokią smulkmeną, regis, susijusią su žodžiu ar intonacija. Užteko tik atverti burną ir ji iškart suprato, ką turiu omenyje. Kitąkart ji turėjo penkis ar šešis pasiūlymus, kaip ištarti „mmm“ vienoje scenoje. Tai buvo ne bandymas suvaidinti, bet greičiau noras sužinoti mano ketinimus. Ar šis „mmm“ bus skeptiškas, ciniškas, o gal patvirtinantis? Isabelle parodė man visus variantus, pasirinkau atitinkamą „mmm“ ir būtent taip ji suvaidino sceną – su neįtikėtina tiesos doze ir nuoširdžiai. Tiesiog stulbina jos sugebėjimas niuansuoti vaidmenį! Režisieriui, o paskui ir žiūrovams ji pateikia tūkstančius detalių – mažų, bet labai svarbių.

„Ateitis“, nors ir šviesi, vis tiek pasižymi melancholija, viena svarbiausių Jūsų kūrybos sąvokų. Savo filmuose atskleidžiate visą melancholijos spektrą.

Prieš kelias savaites perskaičiau Vincento van Gogho laiškus broliui. Viename jų vis dar jaunas Vincentas rašo, kad jį perpildo „aktyvi melancholija“. Vos tik perskaičiau šiuos žodžius, supratau, kad panašiai galima apibūdinti daugumą mano personažų moterų ir net mane pačią. Prieš keliolika metų pradėjau kurti filmus būtent tam, kad tada mane perpildžiusią negatyvią energiją transformuočiau į kažką konstruktyvaus.

Natali – „aktyvi melancholikė“ ir tiesiogine, ir perkeltine prasme. Juk neatsitiktinai beveik visą laiką filmuojate ją judančią.

Manau, kad žmonės tikriausi tada, kai vaikšto arba kalba. Tada pakanka juos atidžiai stebėti ir, kad ir kaip puikiai sugebėtų maskuotis, jie atskleis visus tos akimirkos jausmus. Dažnai kalbant pats komunikavimo, perteikimo būdas daug svarbesnis už pasisakymo turinį. Šis paradoksas, kurį matome ir „Ateityje“, domina mane nuo seno. Jam net skyriau savo pirmą trumpametražį filmą „Apres mure réflexion“. Jame rodoma trylikos minučių scena – pietūs, kuriuos tėvas valgo su dviem vaikais. Per pietus vyras nori pranešti, kad skiriasi su jų motina. Nors visą laiką jis slepiasi po apgalvotomis frazėmis, tai, ką jis mano iš tikrųjų, matyti jo žvilgsniuose, grimasose, tada, kai jis nusprendžia įkvėpti ar padaryti pauzę.

Ericas Rohmeras taip pat buvo iš tų režisierių, kurie budriai stebi panašias detales. Ar todėl jį dažnai prisimenate kaip vieną iš savo mokytojų?

Rohmero filmus pamačiau labai anksti, nes juos dievino mano motina. Tad šio režisieriaus sukurtas kerintis ir subtilus pasaulis visada man buvo labai artimas. Beje, Rohmero filmo herojai – patys tikriausi „aktyvūs melancholikai“. Nors jie kupini gyvybės ir humoro, dauguma jų jaučia ilgesį ar neišsipildymą. Visa tai instinktyviai supratau jau seniai, bet dar labiau pradėjau vertinti Rohmerą, kai tapau režisiere.

Kas tada ypač patiko jo filmuose?

Įspūdingas stiliaus grynumas, rafinuotumas, kuris labai įtikinamai apsimeta paprastumu. Rohmerui nereikia kiekviename žingsnyje pabrėžti, koks jis geras režisierius. Norintys tai suvoks patys, matydami, kaip juda kamera arba kaip jis naudojasi dialogu. Man patinka jo susitaikymas su mintimi, kad ne visi sugebės įvertinti tokį kiną. Stengiuosi sekti jo pavyzdžiu ir nesijaudinti, jei kas tvirtina, kad mano filmuose mažai veiksmo ir kad jiems stinga išraiškingų dramaturginių konfliktų.

Tačiau tarp Jūsų ir Rohmero stiliaus – didelis skirtumas.

Žinoma, Rohmero filmai dažniausiai remiasi dialogais ir pasižymi greitu tempu. Aš kol kas niekur neskubu. Remiuosi digresijomis ir kontempliuojančiu ritmu, kurį labai gerai pažįstu iš savo gyvenimo.

Ar išdrįsote filmą parodyti savo mamai?

Taip, ji net buvo viena pirmųjų žiūrovių. Laimė, ji reagavo teigiamai, matyt, padėjo tai, kad mama – didelė Isabelle Huppert gerbėja. „Ateitis“ taip patiko mamai, kad ji net nusivedė į kiną savo neregį draugą – filosofijos profesorių ir turėjo jam tiksliai papasakoti kiekvieną sceną. Žinoma, tai įsiutino kitus žiūrovus ir šie pradėjo rėkti ant mamos, neturėdami žalio supratimo, kad šaukia ant moters, kurį ir įkvėpė filmą. Kad ir kaip stengčiausi, niekad nesugalvočiau nieko labiau komiško.

Dauguma filmų pasakoja apie žmones, kurie trokšta kažko pasiekti. Jūsų filmai mane žavi tuo, kad pasakoja apie herojus, kurie mokosi atsisakyti, liautis dalyvauti bėgime.

Kovoju už galimybę pristatyti nepopuliarią viziją. Dažniausiai filmo herojai turi vieną konkretų tikslą, į kurį juos turi atvesti visas filmo veiksmas. Aš tame nejaučiu tiesos, mano gyvenimas ir aplinkiniai žmonės apskritai nepatvirtina tokios schemos! Tie, kuriuos pažįstu, iki galo nežino, kas ir kur yra, nuolat ieško savęs. Noriu pabėgti nuo įprastų kinematografiškų schemų. Noriu kurti filmus, atitinkančius mano pasaulio pojūtį, ir kalbėti apie tai, kas man gyvenime rūpi.

Parengė Kora Ročkienė

Vienuoliškas ilgesys

Apie klasikinių dvasių persmelktą simbolistinę Algio Griškevičiaus tapybą

Simonas Norbutas

„Simbolizmas is not dead!“ Toks grafitis galėtų puikuotis ant VDA senųjų rūmų sienos, besimyluojančios su gotikine Šv. Onos bažnyčia. Kaip nuoroda į gotiką, tas neišsenkančias visokių romantizmų ir simbolizmų įsčias. Ginkdie, neskatinu vandalizmo (ar anachronistinio epigonizmo), tiesiog bandau priminti avangardizmo pankams, kad didžiausias pasipriešinimo materialistinei sistemai gestas visad bus nukreiptas į anapusybės paieškas. Slėnius, kur ganosi meno vaisingumą palaikančios archetipų kaimenės...

Tačiau norint tą anapusybę atrasti ir padaryti ją aktualią šiandienos žmogui, neišvengiamai reikia ieškoti jos išorinių apraiškų. Šiandienoje. O dar geriau – netolimoje vakardienoje.

Būtent tokias archetipinių simbolių medžiokles praktikuoja ir tapytojas Algis Griškevičius, spalio 28 d. Dailininkų sąjungos galerijoje pristatęs savo naujausių darbų parodą „Suspenduota realybė“. Šis tapytojas, lyg koks laiko dvasias gaudantis šamanas, vaikšto po Vilniaus užugatvius ar provincijos užutekius ir dedasi galvon erdves (ir laiką) įcentruojančius vaizdinius, kurie vėliau, jau tapybinės alchemijos procese, išsidistiliuoja į praėjusio laiko ženklus. Taip banalūs daiktai – namai, tiltai, lieptai, suoliukai, stulpai, vandens bokštai, pastoliai, įvairaus plauko atrakcionai ir karuselės – virsta gyvenimo geidulio ir mirties baimės simboliais, savitomis modernaus laiko ikonomis.

Juk kas begali tiksliau išreikšti mūsų amžiną ir beprasmį sukimąsi beprotiškame gyvybės-mirties-gyvybės cikle, jei ne modernių laikų karuselės, velnio ratai ir kiti atrakcionai, susisiekiantys su archetipiniais Samsaros, rėdos, fortūnos rato įvaizdžiais (o jei norit – net anapusiniais Dante's pragaro ratais). Tą Griškevičius puikiai jaučia, todėl minėti daiktai jo paveiksluose nėra vien vaikystės nostalgijos apraiška ar mirusio sovietinio laiko dokumentavimas (nors ir tokių judesių esama), o pirmiausia meditatyviai regai atviri egzistenciniai simboliai. Ženklai, turintys per istoriją, modernaus pasaulio mechanizmų matricas pasakyti mums kai ką esmingesnio. Kai ką apie visų žmogiškų lūkesčių, aistrų ir kultūrinio heroizmo bergždumą (pvz., „Pavargusi orbita“), kai ką apie neišvengiamą bet kokių dionisiškų ekstazių baigtį (pvz., „Rudens prisiminimų spąstai“), kai ką apie visuotinės, sociumo ritualais grįstos žmonių bendrystės efemeriškumą (pvz., „Iliuzija“) ir galop kai ką esmingiausio – apie tą mūsų puikybę velnio (apžvalgos) ratais išdidžiai žvalgytis po savo modernistinių ambicijų nukamuotą žemę (pvz., „Atrakcionai Rytprūsiuose“).

Beje, tą ne mano vieno pastebėtą energinę įtampą, tą nerimo aurą, sklindančią iš šiaip jau apoloniškai organizuotų Griškevičiaus kompozicijų, būčiau linkęs aiškinti būtent prieš tai minėtos įtampos tarp modernizmo nualintos žemės ir dieviškos šviesos kontrastu. Tik pažvelkite, kaip jautriai, virpančiais ir tiksliais potėpiais kuriamas nenusakomai švytintis dangus. Ir kaip negailestingai tiksliais, ilgais ir vienakrypčiais, bet šaltais potėpiais (it kokiu skustuvo judesiu Luiso Buñuelio filme) raižomi mūsų vyzdžiai, kenčiantys aštrias betoninių krantinių ar išsitempusių stulpų linijas. Tik čia ta įtampa dar turi ir ilgesio. Ne, ne to, kurį realizavo Dalí su Buñueliu, išvertę chtonines, paranojines tikrovės žarnas ir jų garuose regėję pasąmonės miražus. Priešingai. Griškevičius turi religinio žmogaus vilties, kad dangiškas švytėjimas visad įpūs į mirusias žmogaus konstrukcijas gyvybės ar it koks Dzeuso lietutis apvaisins nuo *sacrum* besislepiančius Danajos miestus ir melioracijos nukamuotas provincijos pievas. Tai Dievo tvarkos ir Jo kvėpavimo pajautimo (kaip asmeniško prasmės ir gyvasties laidavimo) ilgesys. Kas belieka šiais Kali jugos laikais, pridurtų koks nors sekuliaraus vakariečio kančią atjaučiantis Himalajų išminčius...

Ir pabaigai dar šiek tiek asmeniškų įžvalgų. Turiu prisipažinti, kad Griškevičiaus iš mūsų kolektyvinės pasąmonės iškelti simboliai man artimi tapo tada, kai parodą žiūrėjau antrą kartą. Tik jau ne vienas, o su žavia jauna nimfa. Ir tik jos kūniški kerai padėjo man suprasti, kad Kali jugos gravitacija, nepaisant įsikalbėto dvasingumo, visgi traukia suktis pačiame Fortūnos (Hamleto įvardintos kekše) malonumų centre, toje iliuzinėje gyvenimo geismo karuselėje. Vietoj Apolono rinktis Dionisą, vietoj kontempliatyvaus stebėjimo – hipnotiškus Eroto ir Tanato linksmuosius kalnelius, ir jei jau visai profaniškai kalbėčiau, vietoj Bernardinų medinių klauptų – Vilniaus „Akropolio“ minkštasuolius.

Nuodėmingų minčių nepajėgė sustabdyti net tai, kad tapytojo vaizdiniuose labiau apčiuopiami būties griuvėsiai, o ne jos čia ir dabar vykstantis siausmas, Eroto ir Tanato suspenduotas autoriaus kontempliatyvioje, vienuoliškos išminties regoje. Bet mano instinktai net ir čia kasėsi po dailininko atskleistu *memento mori*, prikėlinėdami dionisiškos būties dievų ir pusdievių šmėklas.

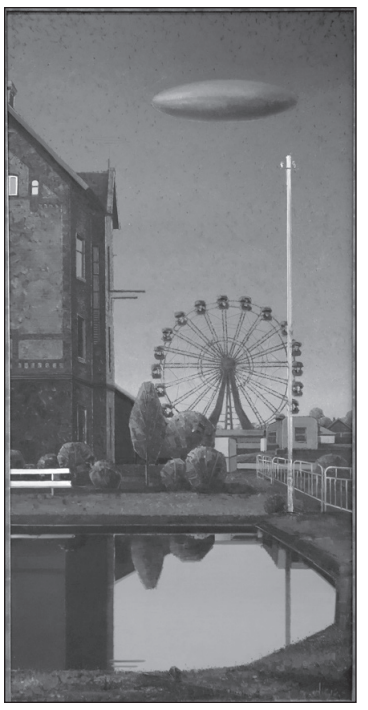

Algis Griškevičius, „Atrakcionai Rytprūsiuose“. 2013 m.

A. Narušytės nuotr.

Sunku buvo susitaikyti su akivaizdžia menininko pastanga atverti medžiaginę tikrovę kaip *vanitas* natiurmortą, raginantį su vienuoliška išmintimi (o gal net šypsena) iš tolo, ramiai pažiūrėti į šias aistros, troškimų liekanas, į šias *pittura metafisica* – suspenduotos realybės – panoramas...

Paroda veikia iki lapkričio 16 d.
Dailininkų sąjungos galerija
(Vokiečių g. 2, Vilnius)

Rodo TV

Ieškokime dvynio

Ištižusi kairioji partija, ji nebeturi idėjų, o lyderis – jokios charizmos, jo reitingai dyla lyg šagrenės oda. Vieną vakarą opozicijos lyderis išnyksta palikęs lakonišką raštelį. Partiją apima panika. Visi bando suprasti dingimo priežastis ir tik dvi moterys – politiko patarėja ir dešinioji ranka bei jo žmona – bando rasti išeitį.

Vis dėlto tai ne lietuviškas rinkimų serialas, kurį kasdien matome televizorių ekranuose, o Roberto Ando filmo **„Tegyvuoja laisvė“** (**LRT, 16 d. 22.50, LRT Kultūra, 17 d. 21 val.**) išeities taškas. Ando ekranizavo savo romaną, kuriame aprašė italų politikos intelektualinę ir politinę tuštumą. Generalinis partijos sekretorius Enrikas išvyko į Paryžių, kur tikisi rasti savo jaunystės meilę (Valeria Bruni-Tedeschi), bet jis turi brolį dvynį Džovanį – genialų filosofą, deja, kankinamą bipolinio sutrikimo, ką tik išėjusį iš psichiatrinės ligoninės. Su juo ir nusprendžia susitikti politiko patarėja ir žmona. Toni Servillo vaidina abu dvynius. Kitaip nei per dvidešimt metų nematytas brolis, filosofas kalba aiškiai, jo pasisakymai

„Kaliniai“

apie angažuotumą, blogį, politiko aistrą gali įkvėpti. Jis juokingas, bet priverčia svajoti. Todėl partijos reitingai ima kilti. Gaila, kad LRT neišdrįso parodyti šio ironiško filmo ir kartu politikos parabolės prieš lietuviškus rinkimus.

„Tegyvuoja laisvė“ – pagarbos žodis beprotybei. Tokio požiūrio į gyvenimą, regis, pristigo Robertui Zemeckiui, nors jo **„Skrydis“** (**LNK, 14 d. 22.15**), kurį kai kurie mano kolegos vadina pirmuoju režisieriaus filmu suaugusiems, analizuoja gana dviprasmišką problemą (ypač blaivybę garbinančiam naujam Seimui). Patyręs pilotas Vipas Vaitekeris (Denzel Washington) per stebuklą pasodino godžios aviakompanijos, taupančios atsarginėms dalims, lėktuvą ir išvengė katastrofos, išsaugojęs keleivių gyvybes. Jis – didvyris, bet kuo daugiau katastrofos detalių iškyla viešumon, tuo labiau akivaizdu, kad pilotas neturėjo teisės būti ore. Kita vertus, tiriant katastrofą ir imituojant situaciją skrydžio stimuliatoriumi, paaiškėja, kad trys blaivūs pilotai nesugeba pakartoti to, ką padarė apsvaigęs Vitekeris. Profesionalumo nepragersi, kad ir ką galvotų Naisiai.

Kanados režisierius Denis Villeneuve'as tapo vienu paklausiausių Holivude – Ridley Scottas jam patikėjo kurti savo „Bėgančio ašmenimis“ tęsinį. Todėl siūlau prisiminti pirmąjį amerikietišką Villeneuve'o filmą – 2013-aisiais sukurtus **„Kalinius“ (TV3, 16 d. 22.30**). Tai filmas didžiojo Holivudo stiliaus ir *film noir* gerbėjams. Jis perkels į Bostono priemiestį, kur dingo dvi šešerių metukų mergaitės Ana ir Džoja. Bylą tiria detektyvas Lokis (Jake Gyllenhaal), kuris mano, kad mergaitės buvo pagrobtos. Jis įtaria seno automobilio, matyto įvykio vietoje, vairuotoją – protiškai atsilikusį Džonsą (Paul Dano). Tačiau šis paleidžiamas. Tai supykdo Anos tėvą Kelerį (Hugh Jackman), šis nusprendžia veikti pats ir pagrobia Džonsą.

Dvi su puse valandos trunkantis filmas įtraukia iškart, Villeneuve'as meistriškai manipuliuoja žiūrovais, kiekvienas veikėjas turi savo „antrą dugną“, bet man labiausiai patiko brolių Coenų operatoriaus Rogerio Deakinso nufilmuotas begalinis rudens lietus.

Mėgstantiems kriminalinius filmus apie vyrišką draugystę siūlau prisiminti 1959 m. Claude'o Sautet sukurtą **„Įvertink riziką“** (**LRT Kultūra, 12 d. 21 val.**). Tai pasakojimas apie nusikaltėlį, kuris rengiasi bėgti iš šalies. Tačiau buvę Abelio draugai, padedami policijos, stengiasi juo atsikratyti. Tada Abeliui pagalbos ranką ištiesia vagis Erikas.

Sautet ilgai kovojo su prodiuseriais, kad Eriką galėtų vaidinti niekam nežinomas Jeanas-Paulis Belmondo, jį užtarė ir filmo žvaigždė Lino Ventura. „Įvertink riziką“ Sautet vienas pirmųjų panaudojo vaidybiniame kine tada dokumentiniame taip madingą paslėptą kamerą – inkasatorių užpuolimo Milane scena buvo nufilmuota būtent ja, niekas neįtarė, kad yra filmuojami, todėl aktoriams teko bėgti nuo įtūžusių praeivių. Tačiau Sautet sulaukė pripažinimo tik po dešimties metų, kai pradėjo kurti subtilias psichologines šeimos dramas.

Andrew Haigh **„45 metai“** (**LRT Kultūra, 16 d. 21 val.**) primena geriausius Sautet filmus. Jo veikėjų pora Keitė ir Džefas rengiasi švęsti 45-ąsias vestuvių metines. Likus savaitei iki šventės, Alpėse randamas prieš penkis dešimtmečius kalnuose dingusios Džefo mylimosios kūnas ir praeitis, apie kurią Keitė nieko nežinojo, ima brautis į į poros gyvenimą. Ji pradeda suprasti, kad visą gyvenimą ta nepažįstama moteris buvo šalia ir ji yra tik antrininkė. „45 metai“ siūlo daug interpretacijų ir kiekvienas filmą suvoks savaip, nekis tik susižavėjimas Charlotte Rampling ir Tomo Courtenay'aus meistriškumu.

Jūsų –
Jonas Ūbis

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
Paroda „Jurgio Baltrušaičio rankraščiai: visiems ir niekam“
Paroda „Algis Skačkauskas (1955–2009). Tapyba“
Paroda „Juzeliūno kabinetas: modernėjantis lietuviškumas“, skirta kompozitoriaus 100-osioms gimimo metinėms

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija
Juozo Budraičio paroda „Mano Paryžius“

Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas
Kryždirbystė
Advokato dr. Jauniaus Gumbio Lietuvos dailės kolekcijos kūrinių paroda „Surinkta ir išsaugota“
iki 13 d. – Stanislovo Žvirgždo jubiliejinė fotografijų paroda „2010–2016 metų fotografijos“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20
Nuolatinė ekspozicija

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Paroda „Piligrimų ženklai. Archeologiniai pamaldumo Marijai įrodymai viduramžių Gdanske“

Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
Eglės Kuckaitės ir Evaldo Mikalauskio paroda „Judu. Už pievos kalnai. Už kalnų pieva“

„Prospekto“ fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
iki 12 d. – fotoparoda „Filadelfijos gatvės: 1970–1985“

Vilniaus dailės akademijos galerijos Parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
Monikos Furmanavičiūtės paroda „Ta Ki Ta“
Sandros Stanionytės (Londonas), Romos Auškalnytės (Helsinkis) ir Yuki Kobayashi (Japonija) paroda „Breathe In Breathe Out“

Tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
iki 12 d. – Karolinos Kunčinaitės paroda „Danguje ir ant žemės“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Telšių galerija
Kęstučio g. 3
Stiklo meno paroda „Lūkesčių procesai“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1/13
iki 16 d. – Henriko Čerapo kūrybos paroda „Didžioji tapybos legenda. Dirvonai. 1990–1995“

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Violetos Laužonytės dviejų instaliacijų „Sezonas“ ir „Nėra pabaigos“ paroda
Daliaus Drėgvos paroda „Ženklai“

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
Lino Jusionio paroda „Nuopuolis“

Galerija „Aidas“
A. Jakšto g. 9
Virginijaus Viningo paroda

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
iki 12 d. – Tito Livio Negri ir Gabriellos Quercia (Italija) skulptūros, juvelyrikos ir meninio stiklo paroda „Šviesos brangakmeniai“
Galerijos „Atvira dirbtuvė“ (Lenkija) paroda „Vidaus reikalai“

Dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 2
iki 16 d. – Algio Griškevičiaus tapybos ir objektų paroda „Suspenduota realybė“

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1/13
Donatos Minderytės instaliacija „Tinkamos aplinkybės“

Galerija AV17
Aušros Vartų g. 17
Matthew Smitho (D. Britanija) paroda „uolos/vanduo/medžiai/debesys“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
iki 13 d. – Vitos Balinskienės paroda „Iš akies“ (fotografijos ir instaliacija)

Pylimo galerija
Pylimo g. 30
iki 19 d. – Vlado Karatajaus (1925–2014) kūrybos paroda „Gamtos spalvos“

Projektų erdvė „Sodų 4“
Sodų g. 4
iki 12 d. – Julie Laenkholm (Danija) personalinė paroda „Smuggling Borders of the Bodily Line“

Galerija „Kunstkamera“
Ligoninės g. 4
Pranciškaus Smuglevičiaus paroda „Domus Aurea“

Galerija„Dailės klasika“
Ligoninės g. 2
Vytauto Igno paroda „Saulės ir mėnuliai“

Užupio „Galera“
Užupio g. 2a
Mingailės Mikelėnaitės darbų paroda „Plastiškos uolienos“

„Menų tiltas“
Užupio g. 16
nuo 17 d. – Agnės Kišonaitės paroda „33“

„Skalvijos“ kino centras
Goštauto g. 2/15
Aušros Barysienės paroda „Tokia nuotrauka“

M.K. Čiurlionio namai
Savičiaus g. 11
Algimanto Švėgždos paroda „Rudens ir žiemos meditacijos“

Vlado Vildžiūno galerija
Lobio g. 6a
Martyno Lukošiaus skulptūrų paroda „Liberal minds“

Geležinkelių muziejus
Geležinkelio g. 16
Paroda „Traukiniai–eksponatai–žmonės“, skirta Geležinkelių muziejaus 50-mečiui

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
Paroda „Janas Bulhakas: Fotografuokite širdimi!“

M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Paroda „Gyvenimas skulptūroje. Žakui Lipšicui – 125“
Paroda „Kolekcija: Belgija–Lietuva. Belgijos dailė iš Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus rinkinių“
Paroda „Halinos laikas ir Gederto menas“ (Halinos Kairiūkštytės-Jacinienės ir Gederto Eliasso kūriniai iš Jelgavos muziejaus)

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
6-osios tarptautinės akvarelės bienalės „Baltijos tiltai“ paroda „Kryptys ir iššūkiai“
iki 13 d. – Laimos Drazdauskaitės paroda (iš ciklo „Lūžio kartos vardai“)

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Almos Veiverytės paroda „Širdys“
Paroda „Net Freedom Art Show“

Kauno fotografijos galerija
Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2
iki 20 d. – Adaukto Marcinkevičiaus (1936–1960) paroda „Optimistai ir skeptikai“

„Post“ galerija
Laisvės al. 51A
nuo 17 d. – Kristinos Inčiūraitės paroda ,,Dykumėjimas“

Klaipėda

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija
Liepų g. 33
Paroda „Vytautas Kašuba (1915–1997). Nematyti piešiniai“

KKKC parodų rūmai
Didžioji Vandens g. 2
iki 13 d. – Elenos Grudzinskaitės personalinė paroda „Įvietinta“
Paroda „Postidėja IV. Karas“

Baroti galerija
Aukštoji g. 3/3a
Arvydo Karvelio tapyba

„Herkaus galerija“
Herkaus Manto g. 22
nuo 11 d. – Editos Rakauskaitės, Lilijos Puipienės, Raimos Drąsutytės, Marijos Puipaitės ir Algimanto Pauliukevičiaus paroda „Laike“

Šiauliai

„Laiptų galerija“
Žemaitės g. 83
iki 16 d. – Vyganto Paukštės tapybos paroda „Po dešimties metų“
Remigijaus Venckaus fotografijos

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
nuo 11 d. – šiuolaikinio meno ir mados festivalio „Virus 21“ paroda

Spektakliai

Vilnius

Nacionalinis operos ir baleto teatras
11 d. 18.30 – G. Puccini „BOHEMA“. Dir. – J. Geniušas
12 d. 18.30 – „CARMEN“ (baletas pagal G. Bizet muz.). Dir. – J.M. Jauniškis
13 d. 12 val. – J. Tamulionio „BRUKNELĖ“. Dir. – A. Šulčys
16 d. 18.30 – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas
17 d. 18.30 – L.A. Minkaus „DON KICHOTAS“. Dir. – A. Šulčys
18 d. 18.30 – L. van Beethoveno „FIDELIJUS“. Dir. – M. Staškus

Nacionalinis dramos teatras
Didžioji salė
13 d. 18.30 – Th. Bernhardo „DIDVYRIŲ AIKŠTĖ“. Režr., scenogr. ir šviesų dail. – K. Lupa
16 d. 18.30 – PREMJERA! P. Claudelio „APREIŠKIMAS MARIJAI“. Režr. – J. Vaitkus
17 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „DIDIS BLOGIS“. Režr. – A. Schillingas
Mažoji salė
12 d. 16 val. – M. Myllyaho „CHAOSAS“. Režr. – Y. Ross
13 d. 16 val. – W. Shakespeare'o „TIMONAS“. Režr. – K. Gudmonaitė
15 d. 19 val. – PREMJERA! I. Lausund „BESTUBURIADA“. Režr. – G. Kriaučionytė
16 d. 10.30 – „KNYGŲ PERSONAŽAI ATGYJA“. Režr. – N. Krunglevičiūtė (Klaipėdos jaunimo teatras)
17 d. 19 val. – „LEDO VAIKAI“. Režr. – B. Mar
18 d. 12 val. – PREMJERA! J. Pommerat „RAUDONKEPURĖ“. Režr. – P. Tamolė
Studija
11 d. 19 val. – PREMJERA! I. Šeiniaus „KUPRELIS“. Insc. aut. – A. Vozbutas
12 d. 16 val. – „LIŪDNOS DAINOS IŠ EUROPOS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Režr. – K. Smedsas (Suomija)
13 d. 16, 19 val. – „VISKAS NETRUKUS BAIGSIS“ („Liūdni slibinai“)

Vilniaus mažasis teatras
11 d. 18.30 – PREMEJERA! F. Schillerio „MARIJA STIUART“. Režr., scenogr. aut. – A. Areima
12 d. 18.30 – N. Erdmano „SAVIŽUDIS“. Insc. aut. – T. Stirna, režr. – G. Tuminaitė
13 d. 12, 14 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir režr. – G. Latvėnaitė
15 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Režr. statytojas – R. Tuminas, režr. – A. Dapšys
16 d. 19 val. – „MENAS“ („Idioteatras“)
17 d. 18.30 – „24 VALANDOS IŠ MOTERS GYVENIMO“ (literatūriniai etiudai pagal S. Zweigo noveles). Kūrėjos – V. Bičkutė, V. Kochanskytė, D. Rudytė („Mažasis teatras. Mažoji forma“)
18 d. 18.30 – Th. Bernhardo „MINETIS“. Režr. – R. Tuminas

Valstybinis jaunimo teatras
Didžioji salė
11 d. 18 val. – P. Demirskio „NESISTEBĖK, JEI KAS NORS ATEIS PADEGTI TAVO NAMŲ“. Režr. – A. Jankevičius
12 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VILNIUJE“. Režisieriai – J. Vaitkus, A. Vidžiūnas
13 d. 18 val. – Žemaitės „TRYS MYLIMOS“. Režr. – A. Latėnas
17 d. 18 val. – D. Loher „PABAIGOS UGNIS“. Režr. – G. Varnas
Salė 99
12 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiausko „PAIKA PELYTĖ“. Režr. – A. Jalianiauskas (Salė 99) 13 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Režr. – A. Vidžiūnas (Salė 99)
16 d 18 val. – PREMJERA! M. Anderssono „BĖGIKAS“. Režr. – O. Lapina

Oskaro Koršunovo teatras
11, 12 d. 19 val. *OKT studijoje* – PREMJERA! J. Thompsono „ŽUDIKAS MANYJE“. Režr. – N. Walker
15 d. 19 val. *OKT studijoje* – A. Čechovo „ŽUVĖDRA“. Režr. – O. Koršunovas
18 d. 19 val. *OKT studijoje* – „DIEVAS YRA DJ“. Režr. – K. Gudmonaitė

Rusų dramos teatras
19 d. 11, 13 val. – Z. Hopp „STEBUKLINGOJI KREIDELĖ“. Režr. – O. Lapina
19 d. 18.30 – PREMJERA! G. Labanauskaitės „#TEVYNĖ“. Režr. – G. Surkovas

Vilniaus teatras „Lėlė“
12 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Režr. – A. Mikutis
13 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir režr. – A. Mikutis
16 d. 18.30 – „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmaną). Scen. aut., režr., lėlių dail. – G. Radvilavičiūtė
17 d. 18.30 – „NE PAGAL ŠIO PASAULIO MADĄ“. Insc. aut. ir režr. – R. Kazlas
Mažoji salė
12, 13 d. 14 val. – „ČIA BUVO / ČIA NĖRA“. Režr. – Š. Datenis
19 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“. Režr. ir dail. – V. Mazūras
20 d. 14 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir režr. – A. Mikutis

„Menų spaustuvė“
11 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „TROŠKULYS“. Choreogr. ir režr. – N. Claes (Belgija) (Kauno šokio teatras „Aura“)
12 d. 11, 14.30 *Juodojoje salėje* – „MOZAIKA“. Choreogr. – B. Banevičiūtė (šokio teatras „Dansema“)
12 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „CC_DVASIA“. Idėja, choreogr., atlikimas A. Vilkaitytė (VšĮ „Kultūros kiemas“)
13 d. 11, 14.30 *Kišeninėje salėje* – „SPALVOTI ŽAIDIMAI“. Choreogr. – B. Banevičiūtė (šokio teatras „Dansema“)
13 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „REKONSTRUOTI“. Choreogr. – M. Praniauskaitė
16 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „APIE ŽMOGŲ, NUŽUDŽIUSĮ GULBĘ“. Režr. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“)
17, 19 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – šiuolaikinio šokio festivalis „BITĖS“

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras
11 d. 14 val. *Didžiojoje scenoje* – „MODERATORIAI“. Režr. – A. Kurienius
12 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Režr. – J. Jurašas
13 d. 14 val. *Ilgojoje salėje* – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Režr. – I. Paliulytė
13 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – J. Gay „VARGŠŲ OPERA“. Režr. – A. Kurienius
15 d. 18 val. *Didžiosios scenos vaidybinėje aikštelėje* – instruktažas-spektaklis „MAIŠTAS“. Režr. – A. Jankevičius
16 d. 18 val. *Rūtos salėje* – F. von Schillerio „PLĖŠIKAI“. Režr. – A. Areima
17 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštųjų Šimonių likimas“). Režr. – A. Jankevičius
17 d. 19 val. *Mažoje scenoje* – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Režr. – V. Malinauskas

Kauno valstybinis muzikinis teatras
11, 12 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“. Dir. – J. Janulevičius
13 d. 12 val. – E. Chagagortiano „AUSINĖ KEPURĖ“. Dir. – V. Visockis
13 d. 18 val. – J. Strausso „NAKTIS VENECIJOJE“. Dir. – J. Geniušas
16 d. 17 val. – R. Rodgerso „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnonis
17 d. 18 val. – N. Rimskio-Korsakovo „CARO SUŽADĖTINĖ“. Muzikinis vad. ir dir. – E. Pehkas (Estija). Dir. – J. Janulevičius

Kauno kamerinis teatras
11 d. 18 val. – D. Zelčiūtės „KŪNO VARTAI“. Režr. – A. Dilytė

Mirus mylimai Mamai, liūdime kartu su aktore Birute MARCINKEVIČIŪTE ir reiškiame gilią užuojautą velionės artimiesiems.

Lietuvos nacionalinis dramos teatras

12 d. 18 val. – „SOCIALIAI ATSAKINGA PJESĖ“. Rež. – I. Gintautaitė (trupė „Dramateurs“)
13 d. 18 val. – M. Duras „HIROSIMA, MANO MEILE“. Rež. – R. Abukevičius
14 d. 18 val. – G. Sibleyras „VĖJAS TOPOLIŲ VIRŠŪNĖSE“. Rež. – R. ATKOČIŪNAS
15 d. 18 val. – PREMJERA! L. Janušytės „KOREKTŪROS KLAIDA“. Rež. – A. Dilytė
17 d. 18 val. – „KONTRABOSAS“. Rež. – V. Masalskis (Klaipėdos jaunimo teatras)

Kauno mažasis teatras
12 d. 12 val. – K. Žernytės „NORIU ARKLIUKO“. Rež. – R. Kimbraitė
12 d. 19 val. – I. Lausund „BESTUBURIADA“. Rež. – D. Rabašauskas
13 d. 18 val. – N. Kino „ŽMOGUS, SKAITANTIS JŪSŲ MINTIS“. Rež. – N. Kinas
15 d. 19 val. – V. Levanovo „SUDIE, DERINTOJAU“. Rež. – N. Gedminas („Laisvasis teatras“, Klaipėda)

Kauno lėlių teatras
11 d. 18 val. – tarptautinis Indijos klasikinio meno festivalis „SurSadhana 2016“
12 d. 12 val. – PREMJERA! „PŪGOS DURYS“ (pagal R. Stankevičiaus kūrinį). Rež. – A. Sunklodaitė, dail. – G. Brazytė, komp. – D. Gnedinas
13 d. 12 val. – „PASAKA APIE LIETAUS LAŠELĮ“. Rež. – O. Žiugžda
13 d. 18 val. – „PO DVIDEŠIMTIES METŲ“. Rež. – D. Kazlauskas („Idioteatras“)
16 d. 18 val. – A. Kaniavos „TŪLA IR KITI“ (J. Kunčino romano „Tūla“ motyvais) (VšĮ „Bardai“)

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras
12 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – I. Vyrypajevo „GIRTI“. Rež. – L. Vaskova
13 d. 12 val. *Mažojoje salėje* – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – D. Rabašauskas
13 d. 17 val. *Didžiojoje salėje* – S. Mrožeko „PETRO OHĖJAUS KANKINYSTĖ“. Rež. – D. Rabašauskas

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
13 d. 12 val. *Kolonų salėje* – PREMJERA! „PASAKA BE PAVADINIMO“

Šiauliai

Valstybinis Šiaulių dramos teatras
11 d. 18 val. – „VARDAN TOS...“. Rež. – A. Giniotis
12 d. 18 val. – M. Pagnolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. – A. Lebeliūnas
13 d. 12 val. – „BLUSYNO PASAKOJIMAI“ (pagal G. Morkūno knygą). Rež. – A. Gluskinas
13 d. 18 val. – N. Leskovo „LEDI MAKBET IŠ MCENSKO APSKRITIES“. Rež. – R. Banionis

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras
11 d. 19 val. – diskusija „Maidanas ir Vakarų pasaulio dvasinės vertybės“
12 d. 18 val. – J. Tätte's „SANKIRTA SU PAGRINDINIU KELIU“. Rež. – A. Vidžiūnas
13 d. 18 val. – A. Čechovo „ROTŠILDO SMUIKAS“. Rež. – M. Cemnickas
16 d. 18 val. – PREMJERA! N. Vorožbit „SAŠA, IŠNEŠK ŠIUKŠLES!“. Rež. – S. Moisejevas
17 d. 18 val. – M. Camoletti „PRANCŪZIŠKOS SKYRYBOS“. Rež. – D. Kazlauskas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
12 d. 16 val. *Gelgaudiškio dvare*, 15 d. 18 val. *Širvintų kultūros centre* – V. Povilionienė (dainininkė), P. Vyšniauskas (saksofonas)
12 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai M. Rysanovas (altas), K. Blaumane (violončelė). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje R. Strausso, L. van Beethoveno kūriniai
13 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Žaismingos muzikos orkestras: lėlės seka pasaką“. Klaipėdos kamerinis orkestras (meno vad. M. Bačkus). Rež. ir dail. – G. Radvilavičiūtė
13 d. 16 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – trio „RAMuzika“: A. Širvinskaitė (sopranas), M. Dikšaitienė (smuikas), R. Blaškytė (fortepijonas). Dalyvauja S. Bušma (gitara)
16 d. 13 val. *Salantų kultūros centre*, 16 d. 17.30 *Klaipėdos S. Šimkaus konservatorijoje* – „Sostinės vario kvintetas“: A. Januševičius (trimitas), D. Memėnas (trimitas), G. Ščerbavičius (valtorna), P. Batvinis (trombonas), D. Bažanovas (tūba)
17 d. 18 val. *Paežerių dvare*, 18 d. 11 val. *Vilniaus raj. Nemenčinės Gedimino gimnazijoje* – ansamblis „Regnum musicale“: V.M. Daunytė (fleita), K.U. Daunytė (smuikas), E. Daunytė (violončelė), J. Daunytė (arfa), A. Daunytė (šokis), aktorė M. Noreikaitė. Režisierė M.S. Šimulynaitė, choreogr. N. Kovaliova

Vilnius

Kongresų rūmai
11 d. 19 val. – P. Giunteris (mušamieji), E. Saksonas (mušamieji, Latvija), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – B. Schembri (Malta). Programoje G. Rossini, P. Glasso, C. Francko kūriniai
19 d. 18 val. – „Sostinės vario kvintetas“, Šv. Kristupo medinių pučiamųjų kvintetas. Programoje R. Giedraičio, F. Listo, H. Villos-Loboso, J.S. Bacho, S. Barberio, L. Bernsteino kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas
16 d. 12 val. *Vilniaus Naujosios Vilnios kultūros centr*e – XIII profesionaliosios klasikinės muzikos koncertų ciklas „Muzika – širdies kalba“. Dalyvauja J. Leitaitė (mecosopranas), jos klasės LMTA studentės, P. Daukšytė (smuikas), J. Suchanovas (fortepijonas). Koncerto vedėjas muzikologas V. Juodpusis

Šv. Kotrynos bažnyčia
13 d. 18 val. – „Popmuzika su perukais“. Atlikėjai I. Pliavgo (sopranas), D. Varnas (baritonas), V. Dovydauskis (klavesinas), styginių kvartetas „Chordos“: I. Sipaitytė (I smuikas), V. Paukštienė (II smuikas), R. Bliškevičius (altas), V. Šiugždinienė (violončelė). Meno vadovas ir aranžuočių autorius V. Neugasimovas

Bernardinų bažnyčia
13 d. 18.30 – tarptautinis senosios muzikos ansamblis „Canto Fiorito“, solistė M.C. Kiehr (sopranas). Programoje G.P. da Palestrinos, F. Guerrero, T. Merulos, L. Hasslerio kūriniai

Valdovų rūmai
13 d. 17 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – „XVII a. muzika Lenkijoje ir Lietuvoje: lietuviškoji birbynė kitaip“. Ansamblis „Reversio“: I. Obońska (klavesinas, vargonai, Lenkija), M. Toporowski (klavesinas, vargonai, Lenkija), D. Klišys (birbynė), E. Čiplys (birbynė), K. Firlus (viola da gamba, Lenkija)
15 d. 19 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – M.K. Čiurlionio muzikos festivalis. E. Indjicas (fortepijonas). Programoje F. Chopino, R. Schumanno kūriniai

Vakarai

Vilnius

Valdovų rūmai
17–18 d. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – tarptautinė mokslinė konferencija, skirta Antrojo Lietuvos Statuto (1566) 450 metų sukakčiai paminėti „Antrasis Lietuvos Statutas: Temidės ir Klėjos teritorijos“

„Vaidilos“ teatras
Jakšto g. 9
14 d. 18.30 – spektaklis „Pakalnučių metai“ (pagal J. Ivanauskaitės kūrybą). Rež. – V. Kuklytė. Vaidina R. Dominaitytė, A. Garmutė, D. Skamarakas („Knygos teatras“)

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Būsenos = Conditions : fotografijos, 1981-2015 : [albumas] / Aleksandras Ostašenkovas ; [tekstas: Aleksandras Ostašenkovas, Agnė Narušytė, Tomas Pabedinskas] ; [vertė Monika Gruslytė]. – [Kaunas] : LRS agentūra ; Šiauliai : Vizualiojo meno kūrėjų asociacija, 2016. – 127, [1] p. : iliustr., portr.. – Gretut. tekstas liet., angl.. – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-609-8033-99-1 (įr.)

Jauniaus Gumbio Lietuvos dailės kolekcija / [sudarytoja Elvyda Lazauskaitė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, [2016] (Vilnius : Petro ofsetas). – 279, [1] p. : iliustr.. – (Muziejus ir kolekcininkas, ISSN 2351-5287 ; Nr. 6). – Santr. angl.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-8039-88-7 (įr.)

Laiko reportažai : [paroda, skirta fotografo Mariaus Baranausko 85-osioms gimimo metinėms paminėti, 2016 m. liepos 21 - rugsėjo 25 d. Lietuvos nacionaliniame muziejuje] : [fotoalbumas] / Marius Baranauskas ; [sudarytoja Aistė Žvinytė] ; [vertėja Aušra Simanavičiūtė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, [2016] (Vilnius : Petro ofsetas). – 430, [2] p. : iliustr.. – Dalis gretut. teksto liet., angl.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-8039-84-9 (įr.)

Stanisław Filibert Fleury, 1858-1915 : fotografijos : [albumas] / sudarytoja Jūratė Gudaitė. – 2-asis patiksl. ir papild. leid.. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, [2016] (Vilnius : BALTO print). – 582, [2] p. : iliustr., portr.. – (Lietuvos fotografijos istorija / Lietuvos nacionalinis muziejus, ISSN 1392-9003 ; 3). – Santr. angl.. – Tiražas 700 egz.. – ISBN 978-609-8039-83-2 (įr.)

Stanislovas Žvirgždas : 2010-2016 metų fotografijos : parodos katalogas [2016, Vilnius], parodos, apdovanojimai, bibliografija / [vertėja Aušra Simanavičiūtė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, [2016] (Vilnius : Petro ofsetas). – 82, [2] p. : iliustr.. – Dalis gretut. teksto liet., angl.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-8039-90-0

Tautodailės metraštis / [Lietuvos tautodailininkų sąjunga]. – Vilnius : Tautodailininkų sąjungos fondas, [2016]. – ISSN 1392-8198

Nr. 30 (2016), Lietuvos tautodailininkų sąjungai – 50 / sudarytoja Gražina Jurgaitienė. – [2016] (Vilnius : Petro ofsetas). – 127, [1] p. : iliustr.. – Santr. angl.. – Tiražas 1000 egz.

GROŽINĖ LITERATŪRA

Hausfrau : [romanas] / Jill Alexander Essbaum ; iš anglų kalbos vertė Dalia Paslauskienė. – Kaunas : Jotema, [2016] (Vilnius : Standartų sp.). – 335, [1] p.. – Tiražas [2500] egz.. – ISBN 978-9955-13-620-0 (įr.)

Išausiu raštą = Ich webe ein Muster : poezijos rinktinė / Danielė d'Erceville ; aus dem Litauischen ins Deutsche übersetzt von Herrn Alfred Franzkeit ; [dailininkė Jurga Povilaitienė]. – Klaipėda : Eglės leidykla, 2016 ([Vilnius] : BALTO print). – 524, [2] p. : iliustr., faks., portr.. – Gretut. tekstas liet., vok.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-432-096-5 (įr.)

Mirusiojo gyvenimas : [detektyvinis romanas] / Peter James ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Malinauskas. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 447, [1] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-619-4 (įr.)

Po tavęs : [knygos „Aš prieš tave“ tęsinys] : [romanas] / Jojo Moyes ; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. – 2-oji laida. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 426, [4] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-573-9

Pūga prie Mėmelio : atvadavimo saga : [istorinė karinė apybraiža] / Alfonsas Eidintas ; [iliustracijos Monikos Eidintaitės]. – Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2016 (Vilnius : Standartų sp.). – 415, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 600 egz.. – ISBN 978-5-420-01776-0 (įr.)

Tėvas Gorijo : [romanas] / Honoré de Balzac ; iš prancūzų kalbos vertė Vincas Bazilevičius ir Dominykas Urbas. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 366, [2] p. : portr.. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas [1500] egz.. – ISBN 978-9955-13-612-5 (įr.)

Parengė Aldona Barodicaitė. Redagavo Gražina Kubilienė.
Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka. Bibliografijos ir knygotyros centras

Anonsai

XI festivalis „Pokrovskije kolokola“

Geriausi folkloro kolektyvai ir solistai iš devynių šalių Vilniuje lapkričio 16–20 d. dovanos klausytojams liaudies tradicijų grožį. Atlikėjų pasirodymai vyks Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje, Šv. Kotrynos bažnyčioje, Vilniaus rotušėje, Vilniaus universiteto Teatro salėje, pravoslavų bei katalikų bažnyčiose, muziejuose. „Pokrovskije kolokola“ – vienintelis festivalis Baltijos šalyse, kiekvienais metais teikiantis kompozitoriams *world music* stiliaus kūrinių užsakymus. Taip nuo 2009 m. gimė Lino Rimšos „Senasis tikėjimas“ ir „Moterų giesmės“, Andrejaus Doinikovo „Etnosfera – naujas tradicijų dvelksmas“, Gedimino Rimkaus-Rimkevičiaus „Liaudiškoji rapsodija“ ir Jono Jurkūno „Iš šio miesto“. Ryškus šių metų festivalio akcentas – kompozitoriaus Algirdo Martinaičio kūrinio „Sakmė apie gyvenimą“ premjera. Tai trijų dalių *world music* stiliaus kantata, kurios kiekviena dalis simbolizuoja žmogaus gyvenimo tarpsnius: jaunystę, brandos amžių, senatvę. Tradiciškai koncertas lapkričio 16 d. vyks Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje. Dalyvauja: Lietuvos kamerinis orkestras, folkloro ansamblis „Arinuška“, Rafailas Karpis, Evelina Sašenko ir daugelis kitų garsių muzikantų. Premjerai diriguos Modestas Pitrėnas. Antroje koncerto dalyje žiūrovai susipažins su festivalio dalyviais – folkloro kolektyvais iš Baltarusijos, Bulgarijos, Estijos, Gruzijos, Italijos, Lenkijos, Lietuvos, Rusijos, Ukrainos.

Lapkričio 17 d. kviečiame į Šv. Kotrynos bažnyčią, kurioje vyks net du koncertai: 18 val. galimybę pajusti Gruzijos dvasią žiūrovams padovanos gruzinų ansamblis „Bedinera“ iš Calendžichos, neseniai paminėjęs savo 80-metį. Bus atliekamos ir senovinės, ir šiuolaikinės dainos, pritariant liaudies instrumentams ir *a cappella*; 19.30 val. vakarą pratęs koncertas „Unikalios tradicijos“. Reta galimybė viename koncerte susipažinti su dainuojamosiomis Baltarusijos Gomelio apskrities, Rusijos Vologdos apskrities tradicijomis, išgirsti Altajaus gerklinį dainavimą ir retus liaudies instrumentus, taip pat Altajaus „lenkų“ sentikių folklorą, susipažinti su Estijos setų tautybe, ukrainiečių, gyvenančių Lenkijos teritorijoje, kultūra, skirtingų Ukrainos regionų lyrinėmis ir apeiginėmis dainomis, Italijos ir Bulgarijos jaudinančiomis dainomis ir šokiais, Lietuvos sentikių dainuojamuoju paveldu.

Lapkričio 18 d. festivalio renginiai vyks Vilniaus rotušėje: 11 val. prasidės Vaikų folkloro asamblėja, kurioje dalyvaus įvairių Lietuvos regionų vaikų folkloro kolektyvai ir užsienio šalių svečiai. Šioje šventėje visai šeimai bus galima pasigaminti lėles, pasimokyti diržų pynimo, liaudies siuvinėjimo, garsių Vilniaus verbų bei žalvario amžiaus puošmenų, juvelyrinių dirbinių iš metalo bei molio dirbinių, ekslibrių gamybos, lino ir vilnos apdirbimo senoviniu būdu, popierinių gėlių lankstymo, taip pat paragauti įvairių tautų liaudies patiekalų; 12 val. Vilniaus rotušės scenoje pasirodys respublikinio konkurso „Tradicijų paveldėtojai“ laureatai; nuo 14 val. iki pat vakaro Rotušėje savo kūrybą pristatys užsienio šalių kolektyvai ir Lietuvos tautinių bendrijų ansambliai.

Lapkričio 19 d. 16 val. Vilniaus universiteto istorijos fakultete dokumentinio filmo peržiūra prasidės mokslinė konferencija „Tradicinė kultūra švietimo sistemoje. Įvairių šalių patirtis“.

Lapkričio 20 d. 12 val. festivalį „Pokrovskije kolokola“ tradiciškai užbaigs sakralinės muzikos koncertas, kuris vyks Vilniaus Dievo Motinos Ėmimo į Dangų katedroje. Bažnytinę dainuojamąją poeziją, tradicinį Kalėdų bei Velykų giedojimą, psalmes atliks įvairių šalių folkloro kolektyvai ir solistai.

Festivalį organizuoja Lietuvos tautinių mažumų folkloro ir etnografijos centras, Slavų tradicinės muzikos mokykla kartu su Tautinių mažumų departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Festivalio programa – interneto svetainėje *www.arinuska.lt*

Organizatorių inf.

Savaitės filmai

„Taksiukas“

Asfaltas ***

Trys pasakojimai susiję su namu miesto centre. Trys susitikimai, šeši personažai. Užsisėdėjęs savo fotelyje Strenkovičius (Gustave Kerven), slaugė (Valeria Bruni Tedeschi), paauglys Šarli (Jules Benchetrit), 9-ajame dešimtmetyje garsi aktorė Žana (Isabelle Huppert), ponia Hamida (Tassadit Mandi), pas kurią į virtuvę nusileido amerikiečių astronautas (Michael Pitt). Vieni prancūzų kritikai šį filmą vadina geriausiu ir poetiškiausiu Samuelio Benchetrit kūriniu, kiti įsitikinę, kad jame dominuoja ne kartą matytos klišės (Prancūzija, 2015). (Vilnius)

Daktaras Streindžas ***

Populiaraus „Marvel“ bendrovės komikso ekranizacija. Talentingas neurochirurgas Streindžas patenka į siaubingą avariją. Ieškodamas būdų išgydyti savo pažeistas rankas jis atranda galimybes transformuotis erdvėje ir laike. Dabar jis – superdidvyris, jungtis tarp paralelinių tikrovių, o jo misija – ginti žmoniją ir priešintis blogiui, kad ir kokiu pavidalu šis pasirodytų. Pagrindinį vaidmenį pabandžiusio atnaujinti skaitmeninius triukus Scotto Derricksono filme sukūrė Benedictas Cumberbatchas. Taip pat vaidina Chiwetelis Ejioforas, Rachel McAdams, Benedictas Wongas, Benjaminas Prattas, Tilda Swinton, Madsas Mikkelsenas (JAV, 2016). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Ledlaužis ***

Vieno originaliausių šiuolaikinių rusų režisierių Nikolajaus Chomerikio filmas paremtas tikrais įvykiais. 1985-ieji. Prie ledlaužio „Michailas Gromovas“ artėja milžiniškas ledkalnis. Bandydamas išvengti susidūrimo, laivas įstringa ledynuose šalia Antarktidos pakrantės. Aplink grėsminga tyla, siaubingai šalta, degalai baigiasi. Ledlaužio įgula neturi teisės apsirikti: vienas neteisingas sprendimas, ir ledynai sulaužys laivą. Filme vaidina Piotras Fiodorovas, Sergejus Puskepalis, Ana Michalkova, Olga Filimonova, Aleksandras Jacenka (Rusija, 2016). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Sąjungininkai ***

1942-ieji, Šiaurės Afrika. Žvalgybos karininkas Maksas (Brad Pitt) savo kelyje sutinka prancūzų Pasipriešinimo judėjimo ryšininkę Marianą (Marion Cotillard). Priešo užnugaryje ji vykdo mirtinai pavojingą misiją. Roberto Zemeckio filme taip pat vaidina Jaredas Harris, Simonas McBurney, Lizzy Caplan, Matthew Goode (JAV, 2016). (Vilnius, Kaunas)

Sąskaitininkas ***

Matematikos genijus Kristianas Vulfas dirba sąskaitininku pavojingiausioje nusikaltėlių organizacijoje. Kai juo vis labiau ima domėtis Finansų ministerijos kovos su nusikalstamumu būrys, Kristianas pradeda bendradarbiauti su legaliu klientu – robotų gamybos srityje dirbančia firma. Jos finansininkė rado milijonų dolerių „neatitikimą“. Tačiau kai Kristianui pavyksta atskleisti finansinę firmos situaciją ir priartėti prie tiesos, aukų skaičius ima pavojingai augti. Gavino O'Connoro filme vaidina Benas Affleckas, Anna Kendrick, J.K. Simmonsas, Jonas Bernthalas, Johnas Lithgow (JAV, 2016). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Taksiukas ****

Keturias vieno sarkastiškiausių amerikiečių režisierių Toddo Solondzo filmo noveles jungia šuniuko gyvenimas, mirtis ir prisikėlimas. Taksiukas keliauja iš vieno šeimininko namų į kitus, jam tenka būti aukle, psichologu, trumpai tariant, patirti pačius įvairiausius žmonių išgyvenimus. Solondzas sukūrė keistą, bet jaudinantį filmą apie mirtį ir atpildą, kuriame vaidina Greta Gerwig, Julie Delpy, Ellen Burstyn, Dany DeVito, Zosia Mamet, Kieranas Culkinas (JAV, 2016). (Vilnius)

———

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas,
*** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

11–13 d. – Atvykimas (JAV) – 18.55, 21.30;
14– 17 d. – 11, 13.40, 16.20, 19, 21.40
11–17 d. – Monstriukė Molė (Vokietija, Švedija, Šveicarija) – 11, 12.45, 15.30, 17.20
11–13 d. – Ledlaužis (Rusija) – 19.10, 21.50;
14–17 d. – 12.45, 15.40, 18.30, 21.30
11–13 d. – „Scanorama 2016“ (festivalio programa *www.forumcinemas.lt*)
17 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 19 val.
11–17 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 11.10, 13.20, 14.30, 16.40
11–13 d. – Troliai (JAV) – 13.20, 15.40;
14–17 d. – 11.30, 13.50, 16.10
11–13 d. – Troliai (3D, JAV) – 12.30
11–13 d. – Daktaras Streindžas (3D, JAV) – 17.45
11–17 d. – Daktaras Streindžas (JAV) – 15 val.
11–15 d. – Pjūklo ketera (Australija, JAV) – 18.20, 21.20; 16, 17 d. – 12, 15.10
14–17 d. – Džekas Ryčeris. Nesidairyk atgal (Kinija, JAV) – 20.55
12 d. – Megės planas (JAV) – 18 val.; 14–15 d. – 19.10; 16 d. – 19.10, 21.20; 17 d. – 21.20
11, 13 d. – Inferno (JAV, Japonija, Turkija, Vengrija) – 18 val.; 14, 15 d. – 21.30; 16 d. – 18.40, 21.30; 17 d. – 18.40
14–17 d. – Gautas iškvietimas 3 (rež. T. Vidmantas) – 18.50
12 d. – Mergina traukiny (JAV) – 20.40; 14, 15 d. – 18.30; 16 d. – 12.50, 18.30, 21 val.; 17 d. – 12.50, 21 val.
11 d. – Sąskaitininkas (JAV) – 20.40; 14, 15 d. – 21 val.; 16, 17 d. – 15.30, 18.10, 21.10
11–13 d. – Gandrų siuntų tarnyba (JAV) – 11.20
11–17 d. – Kubo ir stebuklingas kardas (JAV) – 13.30
Ouija. Blogio pradas (JAV) – 16 val.

Forum Cinemas Akropolis

11–16 d. – Atvykimas (JAV) – 12.45, 15.15, 19, 21.45, 21.55; 17 d. – 12.45, 15.15, 19 val.
11–17 d. – Ledlaužis (Rusija) – 12.35, 15.20, 18.10, 21 val.
11–17 d. – Monstriukė Molė (Vokietija, Švedija, Šveicarija) – 10.10, 12.40, 14.30, 16.20
17 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 19 val.
11–16 d. – Troliai (JAV) – 10.20, 14.15, 18 val.; 17 d. – 10.20, 14.15
11–16 d. – Troliai (3D, JAV) – 12, 16.40
11–17 d. – Daktaras Streindžas (3D, JAV) – 13.20, 18.40; Daktaras Streindžas (JAV) – 10.50, 16 val.; Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 10.30, 11.20, 13.30, 15.50
Pjūklo ketera (Australija, JAV) – 15.30, 18.30, 21.30
Ouija. Blogio pradas JAV) – 18.30, 20.50
11, 14–17 d. – Gandrų siuntų tarnyba (JAV) – 13.15; 12, 13 d. – 11.10, 13.15
11–17 d. – Sąskaitininkas (JAV) – 17.50, 20.40
Gautas iškvietimas 3 (rež. T. Vidmantas) – 16.10, 18.20
Slaptas augintinių gyvenimas (JAV) – 10.40
Inferno (JAV, Japonija, Turkija, Vengrija) – 20.30
11, 13, 15 d. – Megės planas (JAV) – 20.20
12, 14, 16 d. – Džekas Ryčeris. Nesidairyk atgal (Kinija, JAV) – 20.20
11–17 d. – Kubo ir stebuklingas kardas (JAV) – 11 val.
Panelės Peregrinės ypatingų vaikų namai (JAV, Belgija, D. Britanija) – 13.25
Bridžitos Džouns kūdikis (Airija, D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 21.15

Skalvija

Europos šalių kino forumas „Scanorama“
11 d. – Pašvęstųjų žemė (dok. f., Belgija, Airija, Nyderlandai, Vokietija, Afganistanas) – 17.45
11 d. – Chamisso šešėlis, 3 dalis: Kamčiatkos kraštas ir Beringo sala (dok. f., Vokietija) – 19.30
12 d. – Meškinų pasaka (Italija, Suomija, Norvegija) – 13 val.
12 d. – 6A klasė (Švedija) – 14.30
12 d. – Būgnas (Iranas, Prancūzija) – 15.45
12 d. – Vieną dieną Sarajeve (dok. f., Bosnija ir Hercegovina, Kroatija) – 17.45
12 d. – Riba (Turkija, Vokietija) – 19 val.
12 d. – Apsėstoji (Prancūzija, VFR) – 21 val.
13 d. – Namų slauga (Čekija, Slovakija) – 13 val.
13 d. – Naujasis Baltijos kinas, I programa – 14.45; II programa – 16.15
13 d. – Ant sidabrinio gaublio (Lenkija) – 18 val.
13 d. – Vilis I-asis (Prancūzija) – 21 val.
14 d. – Taksiukas (JAV) – 17.30; 15 d. – 16.40; 16 d. – 17 val.; 17 d. – 21 val.
14 d. – Sąjungininkai (JAV) – 19.20; 15 d. – 21 val.; 16 d. – 20.40; 17 d. – 16.40
14 d. – *Seansas senjorams*. Tonis Erdmanas (Vokietija, Austrija) – 14.30
15 d. – V. Žalakevičiaus minėjimo vakaras. Niekas nenorėjo mirti – 18.30
16 d. – Lenkų kino klubas. Trumpų filmų programa – 18.50
17 d. – specialūs seansai „In vino veritas“. Natūralus pasipriešinimas (dok. f., Prancūzija, Italija) – 19 val.

Pasaka

11 d. – Megės planas (JAV) – 17.30; 12 d. – 13.15; 13, 15 d. – 17 val.; 16 d. – 19 val.; 17 d. – 17.15
11, 12 d. – The Fourth Phase (Austrija, JAV, Japonija, Rusija) – 19.30
11 d. – Sąskaitininkas (JAV) – 21.30; 12 d. – 21.45; 13 d. – 20.30
11 d. – 2 naktys iki ryto (Suomija, Lietuva) – 17.15; 12 d. – 16.15; 15, 16 d. – 19.30; 17 d. – 15.15
11 d. – Taksiukas (JAV) – 19.15; 12, 16 d. – 19.45; 13 d. – 19 val.; 14, 17 d. – 19.30; 15 d. – 19.15; 17 d. – 15.30
11 d. – Atvykimas (JAV) – 21.15; 12 d. 17.15; 13 d. – 18.15; 15 d. – 21 val.; 16 d. – 21.30; 17 d. – 15, 21.30
11 d. – Asfaltas (Prancūzija) – 17 val.; 13 d. – 20.15; 14 d. – 19 val.; 15, 17 d. – 21.15
11 d. – Viena nepatogi akimirka (Prancūzija) – 21.45; 17 d. – 21 val.
12 d. – Monstriukė Molė (Vokietija, Švedija, Šveicarija) – 13 val.; 13 d. – 15.30
12 d. – Bridžitos Džouns kūdikis (Airija, D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 14.45; 14 d. – 20.45; 16 d. – 17.15
12 d. – Tarp žvaigždžių (JAV, D. Britanija) – 21.30; 13 d. – 20.45
12 d. – Mažos drąsios širdys (Latvija) – 15.15
12 d. – Prancūziška porelė (Prancūzija) – 13.30; 14 d. – 21 val.
12 d. – Vėjų kryžkelėje (Estija) – 15.30
13 d. – Kriaušių pyragėliai su levandomis (Prancūzija) – 13.30; 14 d. – 18.45; 15 d. – 17.15; 16 d. – 17 val.; 17 d. – 19 val.
13 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 13.15
13 d. – Tonis Erdmanas (Vokietija, Austrija) – 15.15
13 d. – Senekos diena (rež. K. Vildžiūnas) – 16 val.; 16 d. – 21 val.
13 d. – Florence (Prancūzija, D. Britanija) – 18 val.; 16 d. – 21.15
14 d. – Chuljeta (Ispanija) – 21.15; 15 d. – 21.30; 17 d. – 17 val.
15, 16 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 17.30
17 d. – Gimme Danger (JAV) – 19.15
17 d. – Meistras ir Tatjana (G. Žickytė) – 17.30

Kaunas

Forum Cinemas

11, 12 d. – Atvykimas (JAV) – 16.45, 19.10, 21.45, 23.20; 13–17 d. – 16.45, 19.10, 21.45
11–17 d. – Monstriukė Molė (Vokietija, Švedija, Šveicarija) – 10.25, 15 val.
13, 16 d. – Ledlaužis (Rusija) – 21 val.
11–20 d. – „Scanorama 2016“ (festivalio programa *www.forumcinemas.lt*)
17 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 19 val.
11–17 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 10.15, 12.10, 16.15; Troliai (3D, JAV) – 12.25, 16.55; Troliai (3D, JAV) – 11, 14.40
Gandrų siuntų tarnyba (JAV) – 10.35, 12.45
11, 12 d. – Ouija. Blogio pradas (JAV) – 21.30, 23.40; 13–14 d. – 21.30
11–16 d. – Daktaras Streindžas (JAV) – 13.10, 18.30; 17 d. – 13.10
11 d. – Machinatoriai (JAV) – 21, 23.45;
12 d. – 23.45; 14 d. – 21 val.
12, 15 d. – Sąskaitininkas (JAV) – 21 val.
11–17 d. – Gautas iškvietimas 3 (rež. T. Vidmantas) – 14.20, 19.30
11, 12 d. – Pjūklo ketera (JAV) – 18.20, 21.15, 23.30; 13–17 d. – 18.20, 21.15
11–17 d. – Panelės Peregrinės ypatingų vaikų namai (JAV, Belgija, D. Britanija) – 15.45

Romuva

11 d. – Didysis šunų pabėgimas (Ispanija, Kanada) – 18 val.
11 d. – Taksiukas (JAV) – 19.45; 12 d. – 18.15
12 d. – Monstriukė Molė (Vokietija, Švedija, Šveicarija) – 13.45
12 d. – Mylėti negalima mirti (Indija) – 15.15
12 d. – Karalių pamaina (rež. I. Miškinis) – 20 val.
13 d. – Senekos diena (rež. K. Vildžiūnas) – 17.30
16 d. – *Kino klasikos vakarai*. Amarcord (Italija, Prancūzija) – 18 val.
17 d. – Gimme Danger (JAV) – 18 val.

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

11–17 d. – Monstriukė Molė (Vokietija, Švedija, Šveicarija) – 10.20, 12.50, 14.40
Atvykimas (JAV) – 15.45, 18.50, 21.30
11–17 d. – Ledlaužis (Rusija) – 13, 18, 20.50
11–17 d. – „Scanorama 2016“ (festivalio programa *www.forumcinemas.lt*)
17 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 19 val.
11–17 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 10.40, 12.10, 14.20, 16.30
Troliai (3D, JAV) – 10.05, 16.30
Troliai (JAV) – 10.30, 12.10, 14.15
Daktaras Streindžas (3D, JAV) – 12.45, 15.20
Daktaras Streindžas (JAV) – 18.40
Pjūklo ketera (JAV) – 18.20, 21.20
11–16 d. – Gautas iškvietimas 3 (rež. T. Vidmantas) – 16.30, 18.35; 17 d. – 16.30
11–17 d. – Ouija. Blogio pradas (JAV) – 21.20
Gandrų siuntų tarnyba (JAV) – 10.50
11, 13, 15 d. – Inferno (JAV, Japonija, Turkija, Vengrija) – 20.40
12, 14, 16 d. – Sąskaitininkas (JAV) – 20.40

Redaktorė – Agnė Narušytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt.
ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

Lietuvos kultūros taryba